

СВЕТИ САВА ГОРЊОКАРЛОВАЧКИ

ЧАСОПИС ЕПАРХИЈЕ ГОРЊОКАРЛОВАЧКЕ • Број 16 • јануар 2008.

Храм Светог Саве у Брлогу

Свети Сава - школска слава

Син Свѣфана Немање, Рашко, рођен је око 1174 год. Приликом свој монашења у Светој Гори АѠонској, гдје је крадом побјегао због своје љубави према подвижништву, он доби име Сава, а захваљујући своме свѣтлосљавском животи и раду он постоји Светој Сави.

У читавој ѡлејади српских великана Сава је на првом мјесту. Био је у исто вријеме и монах, и просвѣтител, и државник, и миротворац и дипломата. Као духовни вођа српског народа Сава је своје дужности обављао беспријекорно. Обишао је сваки кућак српске државе проповиједајући и учећи све и свакога. Гдје год је био могао, он је подигао цркве и богомоље. Јеванђеље Христово је ширио и ријечју и дјелима. Уствари он је био живо Јеванђеље и жива црква Христова. То је Сава и остао и сада када га нема више са нама. Али српска црква и народ је и даље остао под ѡпиронашом и ѡкровишћивом Светој Сави.

Још за вријеме животи, народ је Саву сматрао за свѣтлослава.

Када је Бог његово шћело сачувао нештрелним, ѡада је култи Светога Саве добио своју кулминацију. Управо због ѡага је и ѡреношење Савиних мошти из Трнова у Милешеву, праћено до ѡада незапамћено великом ѡворком. У Милешеву шћело Савино добија чудотворну моћ и пред њим су излечени мношбројни болесници. Свакодневно су га ѡсјећивале масе народа који се молишћено обраћао овом свѣтлославу и од њега тражио ѡмоћ. Сво вријеме робовања под Турцима, дух Савин је био ѡушћовања најћаненом народу који је жедно чекао васкрс државе Немањина, и на крају га и дочекао.

Још и прије ослобођења, због његових великих заслуга на ѡљу просвѣтителског рада, као првог и правог народног учитеља и зашћитника српске писмености и српских школа, српски народ ѡслављао је Светога Саву као своју школску славу. Записано је још 1735 год. да је Савиндан у Сремским Карловцима прослављен као школска слава. Почетком 19. вијека Савин лик био је

изливан на звону Велике школе у Београду а касније је ѡ звоно ѡренесено и у Београдски универзитет. Убрзо по ослобођењу, кнез Милош Обреновић је својом наредбом озваничио Савиндан као школску славу 1823 год. Године 1839. у Крајујевицу је одржана прва ѡслава са бесједом о Св. Сави и свѣтосавском ѡриредбом. Кнез Михајло Обреновић законом из 1841 године ушћврдио је ѡбавезу школа да славе Св. Саву као своју славу.

Сава је највише допринео српском народу и цркви када је 1219 године издѣшћивао самостаност Св. Сави цркве. Тиме је он у ѡшћуности ѡстварио очеву жељу: "Да у српској држави буде српска самостаност црква која ће дѣшћивати као свѣтлослава сила која ће подићи народну културу на виши ниво и свѣтлослава националну цивилизацију". Захваљујући ѡме српско име ѡстало је синоним нечег свѣтлог, великог и неумишћивог. Због ѡага се за Саву каже да је он сѡменик вјечности, шћелом српшћу мио, који вријеме не може да избрише.

СВЕТИ САВА ГОРЊОКАРЛОВАЧКИ

ЧАСОПИС ЕПАРХИЈЕ ГОРЊОКАРЛОВАЧКЕ

Часопис излази са блашсловом Његовог Преосвѣшћенства
Епископа горњокарловачког

Г. Г. Герасима

Издавач:

Епархија горњокарловачка

Издавачка кућа

"МАРТИРИА"

в.д. главног и одговорног уредника:

јереј Славиша Симаковић

Уреднички одбор:

протојереј-ставрофор Мићо Костић,
протојереј-ставрофор Душко Спасојевић,
јереј Марко Ђурић, јереј Горан Петковић,
јеромонах Наум (Милковић), г. Зоран Живковић

Адреса уредништва:

ул. Славе Рашкај 14, 47000 Карловац
тел: +385 47 642 531, факс: +385 47 642 532

Штампа: Типомат - Старо Чиче

ПРИЛОЗИ ЗА ЧАСОПИС СВ. САВА ГОРЊОКАРЛОВАЧКИ

Ваше прилоге намијењене
овом часопису можећте
ућлаћити на рачун:

ЕПАРХИЈСКОГ УПРАВНОГ ОДБОРА
ЕПАРХИЈЕ ГОРЊОКАРЛОВАЧКЕ
са назнаком - прилог за часопис

Кунски жиро-рачун:

2484008-1500147900

Девизни жиро-рачун:

HR95 24840082 1000 9791 5

- SWIFT RZBHHR2X -
Raiffeisen Bank Austrija d.d.

Свим приложницима најћопћје се
захваљујемо, молећи се свемилосћивом
Госћоду, Сшћворителу нашем,
да на њих излије изобиље свога
милосрђа и љубави.

Свети Сава

- Његов живот и рад -

Св. Сава бјеше најмлађи син великог жупана Стефана Немање. Његово световно име је било Растко. Не зна се тачно година његовог рођења, обично се спомиње 1169. или 1174. (некад и 1175.).

Кад му је било 15 година, отац му додели један крај у својој држави, где би се учио управљању. Са 17 година родитељи су помишљали и да га жене. Но млади Растко је већ тада почео мислити како да се одвоји од света и оде у манастир, да се посвети Богу. Једном, кад су га родитељи позвали у двор, вероватно ради женидбе, дођу и неки калуђери из Свете Горе међу којима је био и један Рус. Растко се упозна с њим те се распита како се живи у Светој Гори. Када је сазнао да је тамо управо онако како је он желео договори се са светогорским световником да заједно иду тамо.

Растко замоли родитеље да га пусте у лов на јелене, што они и учине. Док је био у лову у планини, искраде се од друштва, и са духовником Светогорцем и неколико верних слугу оде у Атон. Изгубљеног Растка нигде нису могли наћи. Забринути родитељи се коначно досете да је могао одбећи са Светогорцем. Зато Немања отпреми једног војводу са неколико војника у Свету Гору да му врате сина. За то време српски двор је био обавијен велом туге и бола.

Војвода похита што брже може и преко Солуна дође у Свету Гору. Ту се стане распитивати за Растка и дозна да је

он у манастиру светог Пантелејмона. Војвода пронађе Растка и рече му да ће га вратити оцу милом или силом, макар и везаног. Растко се учини као да се покорава војводином наредби и задржа војводу до сутра, па да се онда сви врате. Увече Растко замоли игумана да за војводу и пратњу припреми добру вечеру, а после вечере одоше у цркву на бдење. Богослужење је било дуго, војвода и пратиоци уморни од пута и мало припити од вина, те задремаше у цркви. Растко се лагано искраде са једним духовником, оде на високу манастирску кулу, где га тај духовник постриже и обуче у калуђерско одело.

Када виде војвода да нема Растка, опасно се наљути на игумана и калуђере. Ко зна шта би било да Растко са куле не викну на војводу да се остави кавге, јер је он ту и сутра ће се видети.

Сутрадан зовне Растко војводу и пратњу и покаже им

се са куле у калуђерском оделу. Кад га видеше закалуђерена, војвода и његова пратња бризнуше у плач. Растко их утеши, рекавши им да је то воља Божја! Спусти им са куле своје световно одело и одстрижене власи да однесу родитељима и увере их да је он већ духовник, а уз то им преда и својеручно писмо за родитеље. Војвода се са пратњом врати у Србију. Није дуго прошло, а по Светој Гори се рашчује да је син српског владара дошао да живи међу испосницима. Свако је желео да га види. Растко

је ступањем у монашки ред добио име Сава. Протат свих светогорских монаха, сазнавши ко је и чији је, премести га у највећи манастир Ватопед, где је Сава постао јеромонах.

Родитељи Савини, дознавши шта је њихов син урадио, дуго су жалили и у знак жалости црно одело носили. На крају су се помирили са тиме, верујући да је то Божја воља. Немања се почне дописивати са сином и с времена на време му је слао много новаца, да не би ни у чему оскудевао.

Сава је све те новце делио манастирима и пустињацима. Једном замоли свог игумана да обиђе све манастире и пустињаке по Светој Гори. Кад доби дозволу, обиђе их све, идући бос. Вративши се у манастир Сава рече игуману да жели и он да испашта у самоћи као што испаштају испосници, но игуман не дозволи. Ипак, Сава се хранио само сувим хлебом и водом, а врло ретко је кушао по мало вина и зејтина. Сваку

ноћ, до неко доба, молио се Богу и метанисао, а уочи недеље, проводио је на молитви док не огреје сунце. Ишао је лако одевен и бос и зими и лети, а од таквог ходања кожа на табанима му је тако одебљала да је могао ићи по најоштријем камењу. Сава је постао углед свим калуђерима и испосницима светогорским. После неколико година и Савин отац, Стефан Немања, закалуђери се у Студеници и дође своме сину у Свету Гору.

До тада у Светој Гори није било српског манастира. Стефан Немања, који је у монаштву добио име Симеон, пропутује са својим сином сву Свету Гору, делећи милостињу манастирима и испосницима. На својим путовањима нађе једно згодно место где је био један порушени манастир и измоли од грчког цара одобрење да може манастир основати. Цар им поклони земљу и изда хрисовуљу којом њихову задужбину огласи као манастир првог реда - царску задужбину - у наслеђе њиховим потомцима, и још им придода и један свој манастир, Жиг. Тако Свети Сава са својим оцем, а уз помоћ тадашњег српског жупана Стевана Првовенчаног, подиже Хиландар, огради га тврдим градом и у граду подиже кулу као царски дом и многе ћелије. Ту се Сава и Симеон настанише, живеше и Богу молише.

Није прошло много времена, а Хиландару беше природато четрнаест манастира и толико земље да је две стотине калуђера могло у њему калувати. Но, Симеон је у Хиландару живео само осам месеци,

па умро. У Хиландару је Сава прикупио много побожних и у богословској науци учених људи, да се брину о духовној настави. Ускоро Хиландар постаде духовна академија за све оне који су желели добити више богословско образовање. Ту је Сава саставио правила по којима се имају владати калуђери и та су правила позната под именом Типик светог Саве. У Светој Гори написао је Сава и житије свога оца, преподобног Симеона.

У то време у Србији се десише озбиљни догађаји. Вукан је устао на свога брата Стевана Првовенчаног, отео му престо, а земља је због рата и пустошења опустела. Напаћеном Србијом завладала велика глад. Стеван посла писмо Сави у Свету Гору, и замоли га да похита и дође у Србију, и донесе тело очево, не би ли над мртвим очевим телом измирио браћу. Сава пожуре те крене у

Србију и понесе очево тело, које је потом сахрањено у Студеници. Сави пође за руком да измири браћу, и Стеван у знак измирења, почне зидати цркву Жичу. За то време Сава је већ био постао архимандрит. Сава је мислио да се одмах врати у Свету Гору, али га догађаји задржаше, те се прилично задржа у Србији. У то време, нападе на

српске земље бугарски властелин Стрез и Сава оде нападачу да га наговори да одустане од рата. Стрез није хтео ни да чује те му Сава напослетку рече: "И ми имамо коња и јунака, а Бог ће видети ко је крив: ми или ти". Те ноћи Стрез напрасно умре, и у обе војске, и српској и бугарској, веровало се да га је Сава уклео. За време свог боравка у Србији Сава је настојао да се подижу цркве, уређивао је службу у црквама, по угледу на службе у Светој Гори, уводио је лепе обичаје а штетне искорењивао. После тога Сава се врати у Свету Гору, а одатле оде у Никеју грчком цару Тодору Ласкару и патријарху Манојлу, јер су у то време Латини (крсташи) били заузели Цариград и у њему владали. Сава им објасни да је Србима тешко да долазе чак у Никеју реди постављања епископа, већ их замоли да они за

Србију поставе архиепископа, а да убудуће сами српски епископи бирају архиепископа. Цар и патријарх прихвате овај Савин предлог, али с тим да њега прогласе за архиепископа српског. Сава се у почетку опирао, али на крају пристаде, јер је то била згодна прилика, и тако је Сава успео да српска црква постане аутокефална, тј. независна.

Било је то 1219. године.

При повратку у Србију, Сава, сада као архиепископ, сврати опет у Свету Гору. Још једном обиђе све манастире, у сваком служећи, и производећи достојна лица за свештенике и ђаконе. Растајући се са тугом од своје омиљене Свете Горе, са собом поведе неколико својих најбољих ученика, да их посвети за епископе.

Дошавши у Србију, Сава, у договору са Стеваном и властелом, подели Србију на дванаест епархија и установи епископске столице, а за архиепископију одреди Жичу. У свим овим епархијама постави епископе, за протопопијате протопопе; препише свима законске књиге и упути их како да заводе ред. У овим црквеним реформама, Сава је забранио приношење крвних жртава у цркви и светковине пред црквом, те свечаре упутио у домове, створивши тако основу за прослављање Крсног имена или Крсне славе. Кад је увео ред, Сава уочи Спасовдана, 1220. године, сазове са-

бор код Жиче, па тад трonoше Жичу и свог брата, дотле великог жупана Стевана, миропомаже и венча краљевском круном. Тако Стеван поста први краљ српски. После свега овога, крене Сава у "канонску визитацију" по целој држави и свуда је учио, упућивао и јеретике (богумиле) обраћао у православље.

После неког времена, крене на Србију угарски краљ Андрија, са великом војском. Сава оде њему да га одговори од рата, а краљ му рече: "Кад си светитељ, учини какво чудо, па ћу ти поверовати и послушати". Сава се помоли Богу, те усред најжешће летње врућине паде крупан град, од којег и угарска војска настрада. Краљ видевши то чудо, врати се натраг.

Свети Сава је умро 12. јануара 1236., и у црквеним књигама тога дана се бележи и спомиње, али се спомен његов чини 14. јануара по старом календару - 27. јануара по новом. Неки мисле да је то стога што је протекло два дана од смрти његове док је глас о смрти сти-

гао у Србију, и да је спомен његов почео да се обавља сваке године оног дана када је глас стигао. Други опет мисле да је свети Сава сахрањен 14. јануара и да му се зато у тај дан чини спомен. Трећи сматрају да је Сава умро у суботу 12. јануара 1236. године, а српска га црква слави 14. јануара зато што, по црквеном уставу, ни један светац не би могао имати самосталне службе у попузаштву недељу дана од Богојављења. Да не би оснивач српске православне цркве остао без самосталне службе, српско свештенство је одавно преместило празновање његове успомене од 12. на 14. јануар, то јест првог дана у који, по Богојављењу, може бити самосталне службе.

Сава је сахрањен у бугарској престоници Трнову. Његов синовац, српски краљ Владислав, иначе зет бугарског краља Асена, након годину дана пренесе свете мошти из Трнова у манастир Милешева.

Мошти Светог Саве су биле у Милешеву све док их Синан паша није однео у Београд и спалио на Врачару 27. априла 1594. После ослобођења од Турака српски народ и православна Црква су одлучили да на том месту подигну храм посвећен Светом Сави, у знак сећања и захвалности за све оно што је урадио за свој народ и Цркву.

Као светитељ празнује се 27. јануара по грегоријанском тј. 14. јануара по јулијанском календару. Празник Светог Саве - Савиндан обележава се као школска слава.

Светог Саву славе и други православни народи, Руси, Бугари, Грци...

Свети Сава

Војислав Илић (1889 године)

Ко удара тако позно
у дубину ноћног мира
На капији затвореној
светогорског манастира?
"Већ је прошло тавно вече,
и нема се поноћ хвата,
Седи оци, калуђери,
отвор'те ми тешка врата.
Светлости ми душа хоће,
а одмора слабе ноге,
Клонуло је моје тело,
уморне су моје ноге –
Ал' је крепка воља моја,
што ме ноћас вама води,
Да посветим живот роду,
отаџбини и слободи.
Презрео сам царске дворе,
царску круну и порфиру,
И сад ево светлост тражим
у скромноме манастиру.
Отвор'те ми, часни оци,
манастирска тешка врата,
И примите царског сина
ко најмлађег свога брата..."

Зашкрипаше тешка врата,
а над њима сова прну
И с крештањем разви крила
и склони се у ноћ прну.
А на прагу храма светог,
где се Божје име слави,
Са буктињом упаљеном,
настојник се отац јави.
Он буктињу горе диже,
изнад своје главе свете,
И угледа, чудећи се,
безазлено босо дете.
Високо му бледо чело,
помршене густе власи,
Али чело узвишено,
божанствена мудрост краси.
За руку га старац узе,
пољуби му чело бледо,
А кроз сузе прошапута:
"Примамо те, мило чедо".

Векови су прохујали,
од чудесне оне ноћи,-
Векови су прохујали
и многи ће јоште проћи –
Ал' то дете јоште живи,
јер његова живи слава,
Јер то дете беше Растко,
син Немањин, Свети Сава.

Жичка беседа Светога Саве о правој вери

(1) Браћо и пријатељи и оци и чеда богозваног, приклоните богољубива срца ваша да чујете божанске догмате. И чувши ове свете речи ставите их, браћо, у срца ваша и у савести душа /ваших/ и пред очи ума /вашег/, и разумите их.

(2) Премилосрдни и човекољубиви Бог, имајући неизмерну милост према роду људском, приклони небеса и сиђе на земљу, и Својим божанским домостројем и добровољним подношењем многоврсних страдања божанског тела /Свог/, просвети род наш; и посла у сав свет Свете Апостоле, рекавши им: "Идите и научите све народе крстећи их у име Оца и Сина и Светога Духа". Али пошто они сами до нас не дођоше, то оци наши, чувши у истини речи њихове, повероваше им. И преблаги Бог, Који има бескрајну милост и не жели да погине ниједан од нас, по истој тој првој заповести и истим начином по науци и проповеди Светих Апостола уздиже мене на ово светитељство хотећи да преко мене "испуни недостатке" отаца наших; и Духом Својим Светим заповеди ми да вам објавим ову реч своју о вашем спасењу, коју ви чувши са љубављу је сачувајте, да бисмо и ми били заједничари реда светих.

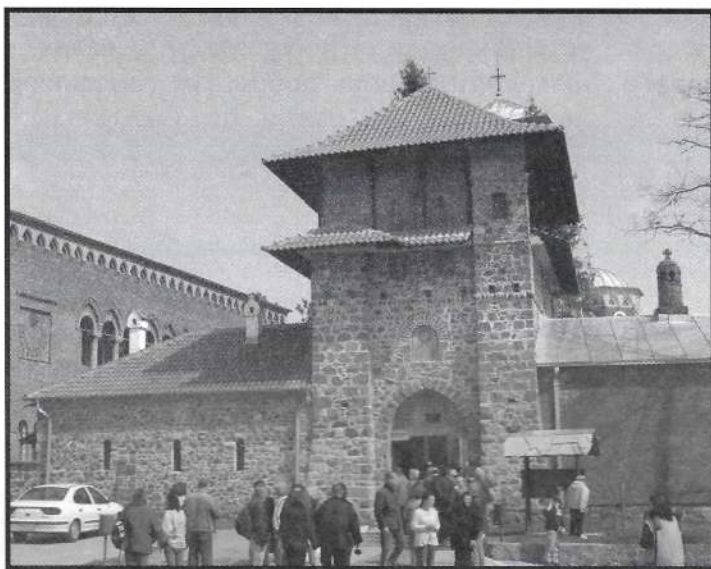
(3) Стога вас, браћо и чеда, ово прво молим да, положивши сву наду своју на Бога,

држимо се пре свега праве вере његове. Јер, као што рече Апостол, "темеље другога нико не може поставити осим онога којег постави" Дух Свети преко Светих Апостола и богоносних Отаца, а то је -- права вера која је на светих седам васељенских сабора потврђена и проповедана. И зато на овом темељу свете вере треба нам зидати злато и сребро и драго камење, то јест добра дела. Јер нити користи исправност живота без праве и просвећене вере у Бога, нити нас право исповедање /вере/ без добрих дела може извести пред Господа, него треба имати обоје, да "савршен буде човек Божји", а не да због недостатка /једнога/ храмље живот наш. Јер, као што рече Апостол: "Спасава вера, која кроз љубав дела".

(4) Верујемо, дакле, у Оца и Сина и Светога Духа, певајући Тројицу Божанску, Узрок и Саздатеља свега проузрокованог, видљивог и невидљивог. /Тројицу/ Која је једне суштине, то јест природе, и у три Лица, то јест говоримо

Ипостаси и Личности, чиме нећемо да подразумевамообличјем или разликом три Бога или три природе или суштине, него исповедамо једнога Бога и једну просту и бестелесну природу и суштину, а разликом Лица различитост Ипостаси означавамо; клањајући се /на тај начин/ Тројици у Јединици и Јединици у Тројици, Јединици Триипостасној и Тројици Једносупштној и једномоћној и сабеспочетној. Њу једину познајемо вечнопостојећу, беспочетну, нестворену, бесмртну, непропадљиву, нестрадалну, свезадтељну и /све/држећу и /све/промислитељну.

(5) И једнога од Тројице, не Оца ни Светога Духа, но од Бога Оца рођенога Сина и Бога, Логоса, надвремено и од Њега Родитеља нераздељиво рођенога, а не створенога, једносупштног Родитељу и увекпостојећег са Њим; Који је /Логос/ добротом /Својом/ све привео из небића у биће, и Који је у последње дане ради нашега спасења сишао са небеса и услио се у утробу Дјеве и сјединио Се с телом одушевленим, и душу разумну и умну супштински примио од те исте Пречисте Дјеве Марије (Богородице). Он, од Бога Оца једносупштни Њему Бог Логос, због премногог човекољубља /Свог/ изволео је, вољом Оца и Духа /Светог/, да спасе Своје створење; сишавши из Очевог наручја, одакле се није одво-

јио, (и ушавши у утробу Пречисте Дјеве) и узевши на себе не раније зачето тело одушевлено душом разумном и умом, произиђе /из Дјеве/ Бог оваплоћен, родивши се неизрециво и са и сачувавши неповређеним девство Оне која је родила; не претрпевши ни сливање нити промену, него остаде оно што беше а постаде оно што не беше; узевши на Себе обличје слуге, истински а не привиђењем уподоби се нама у свему осим греха.

(6) Њега знамо као савршенога Бога и савршенога Човека, не другога и другога, него једнога и истог пре оваплоћења и по овалочењу, једну сложену Ипостас; Њега једног истог у два савршеним природима и својствима, и у два природним вољама и дејствима, обомасједињеним по Ипостаси неизменљиво. Исповедамо Њега једног истог вољом хотећег и делајућег божанска /дела/ као Бог, и Њега једног истог вољом хотећег и делајућег човечанска /дела/ као човек. Јер Он не беше подложен природним нуждама, него се по вољи /Својој/ родио, по вољи гладнео, по вољи жеднео, по вољи био уморан, по вољи се бојао, по вољи умро, истински, а не привидно, претрпео сва природна и беспрекорна страдања човечанска. И Он, Безгрешни, би распет и смрт окуси, и трећи дан васкрсе телом не видећи трулежност, и људску суштину непо-

вређену и неосмрћену васкрсе, и узевши је на небеса седе с десне стране Оца; и опет ће доћи да суди живима и мртвима; као што се узнесе телом Својим тако ће доћи и дати свакоме по делу његовом. Јер вели: "Васкрснуће мртви и устаће који су у гробовима, и они који чинили добро" са правом вером "отићи ће у живот вечни, а који су чинили зло -- у васкрсење суда."

(7) Уз то, ми се клањамо и поштујемо и целивамо свечесну икону човечанског оваплоћења Бога Логоса помазаног Божанством и оставшег

непромењено, тако да онај који је помазан вером сматра да види самога Бога Који се јавио у телу и с људима поживео. Клањамо се и дрвету Часнога крста и светим часним сасудима и божанским црквама и светим местима. Клањамо се и част одајемо икони Пресвете Богородице и иконама свечесних Божјих угодника, уздижући очи душе (наше) ка првообразном лику и ум узносећи на оно што је несхватљиво.

(8) Ово је богољубиви (моји), догмат православних Отачких предања. Следујући њи-

ма, и ми тако верујемо и тако исповедамо, а све јеретике и сваку јерес њихову проклињемо.

(9) Примамо свих седам Васељенских сабора: први, који је био у Никеји, 318 Светих Отаца; други, у Константиновом граду, 150 Светих Отаца; трећи, ранији, у Ефесу, 200 Светих Отаца; четврти у Халкидону, 630 Светих Отаца; пети, опет у Константиновом граду, 164 Светих Отаца; шести, опет у Константиновом граду, 170 Светих Отаца. И још онај, мало касније бивши у Никејској митрополији, седми Сабор са 350 Светих Отаца, против оних који се одричу часних икона и не изображавају их и не поклањају им се, безбожно клеветајући хришћане. А примамо и све Свете саборе који су се Божјом благодаћу у разна времена и места сабирали ради утврђивања православног јеванђеоског учења, које прима Саборна Црква. А оних којих се одрекоше ови Свети Оци, одричемо се и ми; и које проклеше они, проклињемо и ми.

(10) Јер многу јерес у разна времена и раздобља ђаво измисли, и многи кукољ зловерја кроз слуге његове јересеначелнике посеја у васељени ради кварења и смућивања праве вере, које ми проклињемо, и с њима оне који измислише зле догмате, и гнушамо се сваке нечастиве јереси.

(11) Ми пак стремимо се већма ка свакој побожности којој нас уче богомудре слуге Божије: Пророци, Апостоли и Светитељи, као што и сам Господ Исус Христос Син Божији рече, када од Оца дође на земљу оваплотивши се и роди се по други пут, од пречисте присно дјеве, и догмате домостроја Очевог и Свог изврши дивно, и заиста неизрециво разапсе се на крсту, и трећи дан васкрсе, и по васкрсењу Своме остаде овде на земљи четрдесет дана; и када хтеде узићи на небо ка Оцу /Своме/, заповеди ученицима Својим Апостолима говорећи: "Идите и научите све крајеве крстећи их у име Оца и Сина и Светога Духа, учећи их да све држе што сам вам заповедио". И опет: "Проповедајте Јеванђеље сваком створењу; ко поверује и крсти се, спасиће се; а ко не верује, осудиће се". Ово је дакле права вера: крстити се у име Оца и Сина и Светога Духа.

(12) И тако, ми који смо хришћани обећали смо: молити се Богу своје свагда, (држећи заповести Његове и увек творећи вољу Његову). Јер је "вера без дела мртва", по речи Јаковљевој. Но, браћо и чеда моја љубљена, као што и напред рекох, обоје /треба/ да са страхом и трепетом држимо /и чувамо/. Држите (стога) реч Божју и свету веру Христову, и призивајте чистим срцем пресвето Име Његово, и не ленећи

се у светим молитвама припадајте к Њему исповедајући грехе своје, плачући са сузама пред Њим и Њему певајући и припевајући у срцима вашим свагда му певајући и припевајући у срцима вашим свагда дан и ноћ непрестано. Јер Бог, када Га људи исповедају и моле Му се, сам уверава људе и ду-

ховно улази вером у срца оних који добро слушају науку Његову. Јер духовна наука није игра, нити речи безумља мисли људских, него је то проповедана света вера Божја на којој су основани свети чинови у Христу Исусу Господу нашем, о Коме Пророци Светим Духом Божјим прорекоше, и Апостоли научише, и Мученици исповедише, и сви Свети сачуваше, и Преподобни оци бе-

спрекорно одржаше као на недељивом крајеугаоном Камени црквеном Христу Који је Премудрост и Сила Очева /и то сачуваше/ светодуховски и силно и крепко и чврсто и поуздано у вери --, Који /Христос/ и до сада многе уверава и утврђује и свима потврђује Своју веру божанску. Он, Преблаг и Човекољубац, и до нас достиже Својом богатом милошћу, исправљајући наше недостатке, хотећи као Пастир истинити да нас, заблуделе овце, сакупи у небески тор (Свој). Досежући до тога тора мисаоним и душевним очима (нашим), ми Му се свагда молимо припадајући Му у сваки час, и исповедајући Му се, како Он сам дарује исказати то или помислити и неизречено сачувати. И ми, сатворивши вољу Његову, добићемо од Њега спасење у овом веку и у будућем, ако верно сачувамо заповести Његове које нам је сам Господ заповедио да држимо и

обећао нам за то небеску награду, рекавши: "Заиста вам кажем: Ко одржи реч Моју неће видјети смрти вавијек".

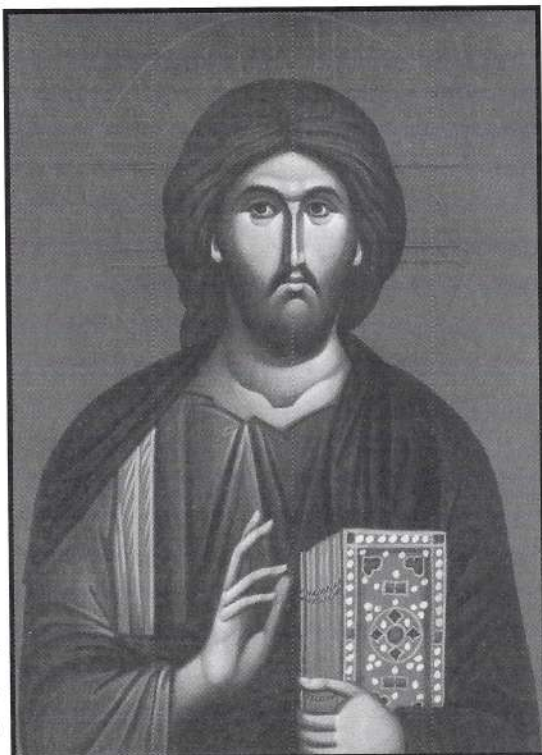
(13) Да, чеда моја љубљена, шта је поузданије и праведније од ове речи коју Христос сам посведочава и потврђује истином? Шта је боље од овога: не окусити смрти довека? Јер само то неokuшање смрти већ је далеко од греха,

јер је окушањем греха укус смрти ушао у сав род људски до Христа. Ради тога окуси смрт Он, Који је безгрешан и бесмртан по /Свом/ првом рођењу од Оца, но окуси је ради нас, и пострада, да и ми вером у Њега окуси-мо бесмртност, као што рече Пророк: "Окусите и видите како је добар Господ". Веома је дакле добар /Господ/ и праведна и веран и свима речима Својим, и сва су дела Његова у вери. Зато чеда моја бо-

гољубљена, ми који Га љубимо треба да чинимо дела вере у Христу Исусу Господу нашем, ми који смо примили од Њ-га бесмртну веру, толики дар -- да не умремо никада!

(14) Зато, ако ово сачувате, бићете блажени (од Бога у векове, и блажена биће срца ваша, и блажене биће душе ваше, и бићете блажени) ви који сте примили веру Божју и сачували је у чистоти. Гледајући на бесмртни дар Христов, творите свагда бесмртна дела у Христу: веру чисту и молитву честу, имајући према Њему љубав и наду, и савест чисту пред Богом и људима, пост и бдење, на земљи лежање, истину у свему, чистоту телесну и душевно уздржање, чувајући разум светог крштења -- просвећења Божјег, којим се одрекосмо Сатане и свих дела његових. И свагда љубити покајање и исповедање грехова својих и плакање над њима;

умиљење, смирење, праведност, поучење, исправљање живота свога, мржњу на грех; не опијање, не блудничење, него, напротив, чист живот

онима који Га љубе: да сваки од вас "љубите Господа Бога свога свим срцем својим, и свим умом својим, и свом душом својом, и свом снагом својом". И нека буду речи ове, које вам ја данас заповедам, написане на срцима вашим и у душама вашим, да се бојите Господа Бога Сведржитеља, и у Њему јединоме да служите са страхом и трепетом, и Њему јединоме да служите са страхом и трепетом, и Њему јединоме узносите част и славу, и Њему јединоме приљубљујте се, и Именом Његовим не куните се, него нека је ваша реч по

какав је Божјим очима угодно гледати.

(15) Јер Бог је један од почетка и у бесконачне вијекове. И своје прва заповест речена

Апостолу: да да, и не не. И уопште, нека се никако не спомиње међу вама други Бог, осим Онога Који је створио небо и земљу; ничему "од онога што је на небу горе и што је на земљи доле и што је у води под земљом, да се не поклоните нити му послужите", осим Господу Богу вашем, у Кога се крстисте и поверовасте, и одрекосте се тајнога срама, и постадосте заједничари добре вере Његове и саучесници бесмртности Његове. Њега јединога неодступно се држите, јер је "пред очима Његовим све откривено", као што рече Апостол, и "јер је Бог наш огањ који спаљује"; и "узвраћа за грехе очева на деци до трећега и четвртога колена, онима који Га не љубе и не творе вољу Његову, а чини милост на хиљаде и десетине хиљада онима који Га љубе и држе заповести Његове". Јер је он "Бог над боговима и Господар над го-

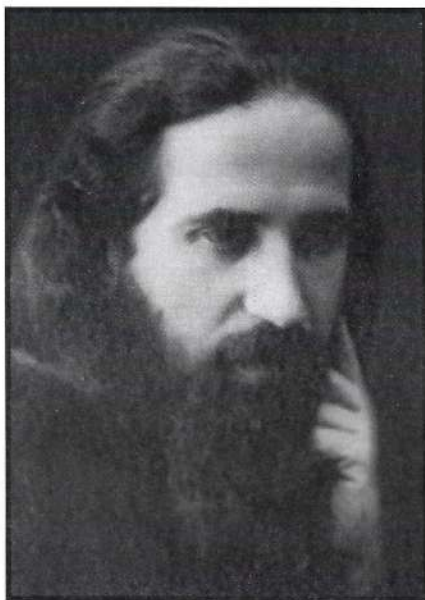
сподарима, Бог Велики и Силини и Страшни". Да "држите заповести Његове, и да извршујете пре очима Његовим све речи које вам заповедих", "да буде добро вама и синовима вашим после вас, и живи будете до века, ако чините добро и угодно пред Господом Богом вашим", Кома (нека је) слава и беспочетност у бесконачне векове, амин.

Светосавље као философија живота

- светосавска философија друштва -

Ако европски континент остане ичим познат у историји ове планете, остаће вероватно тиме што је умео да измисли многобројне проблеме а није био у стању да ни један главни проблем реши у корист свеко-ликог рода људског. Ту спадају, на првом месту, такозвани социјални проблеми. Решавати их, постало је манија малтене свих Европљана. Али, допустите питање: ко их решава без огња и мача, без инквизиције и ломача? Европски човек стоји збуњен, пометен и помахнитао пред социјалним проблемима као и пред проблемом човека. Зашто? Зато што проблеми друштва, када се сведу на своје основне елементе, нису друго до проблем личности, само помножен бројем свих индивидуа које сачињавају друштво. Човек, самим тим што је човек, члан је друштвене заједнице и у њу уноси своју психофизичку садржину и проблематику. Но, проблематика човека и човечанства у основи је једна иста. Проблеми истине и правде, живота и смрти, добра и зла, бесмртности и вечности, неба и земље, муче и човека и човечанство. Али, најпре човека као индивидуу, па онда човечанство као колектив. Логички се намеће закључак: ко реши проблем човека, решио је и проблем друштва, сваког друштва, од најмалобројнијег до најмногобројнијег: од породице до човечанства.

Због решавања и проблема човека и проблема друштва на

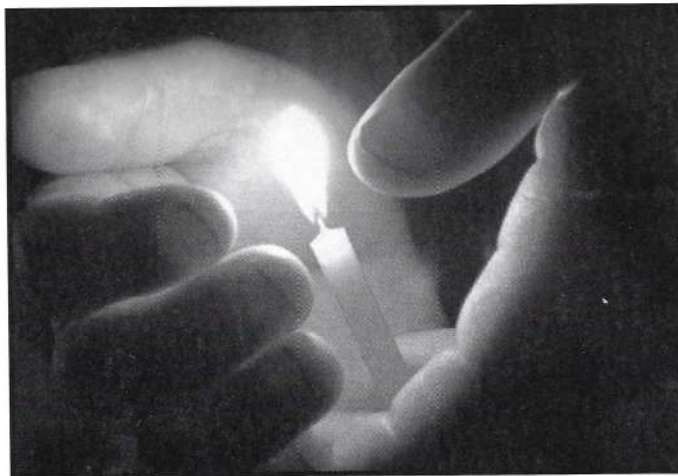
хуманистички начин, у Европи се падало у две крајности: или је човек потцењиван, малтретиран, превиђан, негиран ради друштва, или друштво ради човека. А нама се хоће потпуна правда и за човека и за друштво, правда која би увек одржавала равнотежу између човекових божанских вредности и друштвених непролазних драгоцености. Нама се хоће друштво у коме ће се очувати божанска неприкосновеност и божанско величанство човечије личности; у коме човек неће бити потцењен, унакажен, опатуљен, механизован, роботизован ни на рачун класе, ни на рачун нације, ни на рачун државе, ни на рачун културе, ни на рачун цивилизације, ни на рачун науке, ни на рачун религије. Нама се хоће друштво у коме се личност и друштво допуњују, подржавају, расту једно кроз друго и усавршавају једно помоћу другог; друштво у коме је сваки духовно сједињен са свима и сви са сваким, у коме сваки живи кроза све, помоћу свих, али и

сви живе кроза сваког и помоћу сваког. А то значи: нама се хоће друштво које собом претставља и јесте један организам, једно тело, а чланови тога друштва су органски делови међу собом: ти си око, он рука, ја нога, али ни један не може рећи другом: не требаш ми, могу без тебе. Да би радила, руци је потребно око да је води и нога да је носи; исто тако, да би видело, оку је потребна рука да га храни и нога да га носи; и опет, да би ходила, нози је потребно око да је води и рука да јој сарађује. Сви смо у организму друштва органски делићи, велики и мали, видљиви и невидљиви, али делићи који живе један са другим и помоћу другог: сваки сарађује свима и сви свакоме. Као у телу: да би расла једна длака на глави, њој сарађује цело тело, али је и длака својом посебном функцијом потребна телу, јер чува главу и мудри је спроводник зноја. Разгледајте тело човечије; у њему имамо најбољи пример друштва, друговања, сарадње, симбиозе, служења другоме, ближњему: сваки делић служи свима, и сви свакоме; малом прсту на руци служи тако фини орган - око, и још финији - мозак, али и прст служи и оку и мозгу. Што важнији орган у телу, то одговорнију службу врши, и слуга је свему што је мање од њега у телу. Срце је најважнији орган у телу али и највећи слуга тела: оно непрекидно служи и сваком молекулу посебно и целом телу укупно.

Не чудите се томе, тако је сложено тело: оно што је веће у њему веће је зато, да би служило мањему од себе. Зар не видите: смерност је главна врлина која регулише све односе у људском телу: оно што је веће смирава се пред мањим служећи му; а оно што је највеће - највише се смирава! Тако и у нашем замишљеном, идеалном друштву: већи служи мањему, учен - неукومه, мудар - простоме, богат - сиромашу; највећи је тиме највећи што је добровољни слуга свима. Све по оном, и природном и божанском, закону Богочовековом: "Који хоће да буде већи међу вама, нека вам служи. И који хоће међу вама да буде први, нека вам буде слуга" (Мат. 20, 26-27). Зашто, зашто? Зато што је то закон и за најсавршенијег човека, Богочовека Христа, који "није дошао да Му служе, него да служи" (Матеј 20, 28). Заиста, зар има већег слуге роду људском од кротког Богочовека? "Ја сам међу вама као слуга" (Лука 22, 27), објављује Он својим следбеницима, као слуга који вас, служећи вам смерно, учи Божанској Истини, божанској Правди, божанској Љубави, божанској Доброти, божанској Сили, како бисте знали и могли савладати грех, зло и смрт, и постати божански добри, бесмртни и вечни. Не само као оваплоћени човек, већ и као Бог Логос Он непрестано служи људима кроз сунце, кроз ваздух, кроз светлост, кроз сву природу, кроз сву васиону, служи им истрајно и смерно, само да би их научио том врховном космичком и врховном природном закону божанском: да веће служи мањему, и то с радошћу и бла-

гошћу. Зато су Његова Богочовечанска уста и изрекла о том закону ово: "Највећи између вас, нека вам буде слуга. Јер који се подиже, понизиће се, а који се понижује, подигнуће се" (Лука 22, 27). Уствари, свеколико Еванђеље Богочовеково, од почетка до краја, није друго до савршена илустрација и непобитно посведочење тог космичког божанског закона, или боље, свезакон.

Господо, не изгледа ли вам

по овом еванђелском свезакону, да Богочовек решава идеално и реално у исто време и проблем човека и проблем човечанства, и проблем личности и проблем друштва? Јер су и човек и човечанство, и личност и друштво, не само од једног истог психофизичког материјала, него и један исти циљ, једна иста целисходност прожима све, струји кроз све што сачињава њихову суштину. Ако пак њихов циљ није исти, онда између њих зјапи непремостива провалија и њих растржу непомирљиве супротности. Само јединство циља омогућује идеално решење и проблема човека и проблема човечанства, и проблема личности и проблема друштва. Али, каквог циља? Сигурно не неког привременог, опортунистичког, коњуктурног, утилитарног, већ непролазног, бесмртног, судбинског циља који

прати људско биће у свима световима у којима се оно креће. То је онај бесмртни циљ, који је Богочовек поставио, црпећи га из боголике суштине људске природе. У чему је тај циљ? Ево у чему: оваплотити Бога и сва божанска савршенства у човеку и човечанству, у личности и друштву.

Зар је то могуће? Могуће је са два непобитна разлога: први, што је човек боголико биће; други, што се Бог Логос оваплотио у човека и као Бо-

гочовек показао како је божански идеално савршен и човечански реално природан човек у коме се оваплотио Бог са свима својим божанским савршенствима. И још нешто: Богочовек је до-нео и раздаје људима божанске врлине и силе, те сваки човек може, ако хоће, до максимума оваплоти-

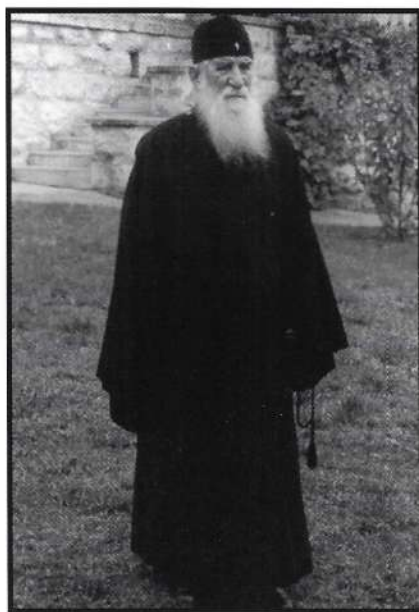
ти у себи Бога и божанска савршенства. Остварујући овај циљ, људи претварају себе у бесмртна бића и постају чланови бесмртног Богочовековог друштва: богочовечанства. Као што се из човека, логички и природно, извија и развија човечанство, тако се из Богочовека, опет логички и природно, извија и развија богочовечанство. У том Богочовековом друштву људи и живе и понашају се као бесмртна бића, и то по еванђелским законима који важе и у овом и у оном свету. А то, једино на овој планети, друштво правих бесмртника и правих богоносаца, и оних који се бар труде да то постану, није ништа друго до - Богочовечанско тело Његово - света Црква Његова...

Одахните, ми се већ налазимо у светилишту светосавске философије друштва. То је

ново, богочовечанско друштво нимало налик на она која вам теориски или конкретно нуди хуманистичка социологија европског човека. У овом светосавском друштву све се своди на животворну личност Богочовека Христа. Она је највиша вредност и највиша драгоценост. Све остале вредности, и индивидуалне и социјалне, изводе се из ње као зраци из сунца. Не треба се варати: светосавље је светосавље само Богочовеком, јер је хришћанство - хришћанство само Богочовеком; у томе је његов изузетни значај, и вредност, и сила. Господ Христос је себе сама, своју Богочовечанску личност оставио као Цркву; стога је Црква - Црква само Богочовеком и у Богочовеку. Све што је светосавско слива се у једну огромну, свеобимну истину: Богочовек је и суштина, и циљ, и смисао и свевредност Цркве; или тачније: Црква и није друго до Богочовек Христос продужен у све векове. Богочовек је глава телу Цркве, једина глава. Тело Цркве расте Њиме у све бескрајности божанског живота; расте растом Божијим у меру раста пуноће Богочовечанске, јер се све кроза Њ и за Њ сазда. Божанском силом својом Он све чланове Цркве тајанствено води обогочовечењу, јер је смисао и циљ постојања Цркве: богочовечанском вером и подвизима све довести у меру раста висине Христове, све обогочовечити ...

Ви осећате, ја говорим о светосавској Цркви. Шта је њена суштина? - Богочовек Христос. Отуда све што је светосавско има богочовечански карактер: и сазнање, и осећање, и воља, и мишљење, и живот и друштво. Бог је у свему на првом месту, човек на другом; Бог води, човек је вођен;

Бог ради, човек сарађује. И то не неки трансцендентни, апстрактни, замишљени Бог, већ Бог најнепосредније историске стварности, Бог који је постао човек, живео, у категорији нашег, људског живота, и у свему се на земаљски очигледан начин показао апсолутно безгрешан, апсолутно свет, апсолутно добар, апсолутно mudar, апсолутно праведан, апсолутно истинит. Он је и постао

човек, остајући Богом, да би као Бог дао људској природи божанске силе, која би људе одводила најприснијем, богочовечанском јединству са Богом. И та божанска сила његова непрекидно ради у Богочовечанском телу његовом Цркви, сједињујући људе са Богом кроз благодатни и свети живот. Јер Црква и није друго до чудесни богочовечански организам, у коме се сарадњом благодати Божије и слободне делатности човекове обесмрћује, обогочовечује све што је човечије, све - осим греха. У Богочовечанском организму Цркве сваки верник је као жива ћелија која постаје саставни делић његов и живи његовом животворном богочовечанском силом. Јер, по светосавском схватању, бити члан Цркве значи: саоваплотити се

Богочовеку, постати сутелесник његов, органски део богочовечанског тела његовог; једном речју: обогочовечити се у васцелој реалности своје човечанске личности.

Господе, ево основних принципа светосавске философије друштва: у свему и по свему Црква је на првом месту богочовечански организам, а затим богочовечанска организација. Из тога логички следи и њено богочовечанско деловање у свету: све што је Богочовеково - оваплотити у човеку и човечанству: оваплотити љубав Христову, правду Христову, доброту Христову, мудрост Христову, смерност Христову, уопште све врлине Христове. Јер се помоћу њих Христос усељује у човека и оваплоћује у њему. И такав човек живи Христом, мисли Христом, осећа Христом, ради Христом. Откуда му та снага? - Од самога Христа. По речи св. апостола Павла: "Све могу у Христу Исусу који ми моћ даје" (Филип. 4,13). Човек светосавске вере, живећи у богочовечанском организму Цркве, живи увек у заједници "са свима светима" (Ефес. 3, 18), који га тајанствено помажу у остваривању еванђелских заповести. Отуда светосавски члан Цркве живо осећа: да је једне вере са Апостолима, Мученицима и Светитељима свих векова, да су они вечно живи, и да све њих једновременно прожима једна иста богочовечанска сила, један исти богочовечански живот, једна иста богочовечанска истина. У Цркви је прошлост увек савремена, јер Богочовек Христос, који је јуче и данас онај исти и вавек у своме богочовечанском телу непрекидно живи истом истином, истом светости, истим добром, истим животом, и сву прошлост увек чини садашњицом. Отуда, чо-

век светосавске вере никад није сам већ увек у друштву свих светих чланова Цркве. И када мисли мисао, он је мисли са страхом и молитвеним трепетом, јер зна да у томе на тајанствен начин учествују сви Светитељи. Православни су

тима православни што непрекидно имају ово осећање богочовечанске саборности, загревајући га и чувајући га молитвом и смерношћу. Они никада себе не проповедају, никада се не хвале човеком; никада не остају при голој човечности; никада не

идолатризирају хуманизам. На свима путевима својим они исповедају и проповедају Богочовека, не човека. Њихово је руководно начело: богочовечански циљеви се остварују само богочовечанским средствима; еванђелским циљевима се стиже само еванђелским путевима. Богочовечанска идеологија хришћанства може се очувати једино богочовечанском методиком хришћанства. Господ Исус је и Истина и Пут: не само Истина него и Пут, Пут којим се једино долази до Истине. Отступи ли се од богочовечанске методике, неминовно се отступа и од богочовечанске идеологије, отступа се од Богочовека Христа.

На европском Западу хришћанство се постепено претварало у хуманизам. Дуго и напорно Богочовек је смањиван, преиначаван, сужаван, и најзад сведен на човека: на непогрешног човека у Риму, и не мање непогрешног човека у Лондону и Берлину. Тако је

постео папизам који од Христа узима све, и протестантизам који од Христа тражи најмање, па често и ништа. И у папизму и у протестантизму на место Богочовека постављен је човек и као највиша вредност и као највиши критеријум.

Извршена је болна и тужна корекција Богочовека, његовог дела и његовог учења. Истрајно и упорно трудио се папизам да Богочовека замени човеком, док у догмату о непогрешивости папе - човека, Богочовек није заувек замењен пролазним "непогрешним" човеком. Јер овим догматом папа је одлучно и јасно проглашен не само за нешто више од човека, него и од светих Апостола, и од светих Отаца, и од светих Васељенских сабора. Оваквим одступањем од Богочовека, од васељенске Цркве као Богочовечанског организма, папизам је превазишао Лутера, творца протестантизма. У самој ствари, први, радикални протест у име хуманизма против Богочовека Христа и његовог Богочовечанског организма - Цркве - треба тражити у папизму, не у лутеранизму. Папизам је стварно први и најстарији протестантизам.

Не треба се варати: папизам и јесте најрадикалнији протестантизам, јер је темељ хришћа-

нства пренео са вечног Богочовека на пролазног човека. И то прогласио за најглавнији догмат, а то значи: за најглавнију истину, за најглавнију вредност, за најглавније мерило свих бића и ствари у свима световима. А протестанти су

само прихватили овај догмат у суштини, и разрадили га до ужасних размера и детаља. У самој ствари, протестантизам није ништа друго до генерално примењени папизам. Јер је у протестантизму, основно начело папизма спроведено у живот од стране сваког човека

посебно. По примеру непогрешивог човека у Риму, сваки протестант је поновљени непогрешиви човек, јер претендује на личну непогрешивост у стварима вере. Може се рећи: протестантизам је вулгаризирани папизам, само лишен мистике, ауторитета и власти.

Свођењем хришћанства, са свима његовим бескрајним истинама богочовечанским, на човека, учињено је то, да је западно хришћанство претворено у хуманизам. Ово може изгледати парадоксално, али је истинито својом неодољивом и неуклоњивом историском стварношћу. Јер је западно хришћанство, у суштини својој, најодлучнији хуманизам, пошто је човека прогласило непогрешивим, и богочовечанску религију претворило у хуманистичку. А да је тако, показује то што је Богочовек потиснут на небо, а на његово упражњено на земљи место постављен је његов заменик, Vicarius Christi папа. Каква трагична нелогичност: свуда присутном Богу и Господу

Христу постављати заменика! Али ова се нелогичност оваплотила у западном хришћанству: црква је претворена у државу, папа је постао владар, владице су проглашене за кнезове, свештеници су постали вође клерикалних партија, верници су проглашени за папске поданике, Еванђеље је замењено ватиканским зборником канонског права, еванђелска етика и методика љубави замењена је казуистиком, језуистиком и "светом" инквизицијом. А то значи: систематским уклањањем, уништавањем свега што не клања папи, па чак и насилним превођењем у папску веру и спаљивањем грешника у славу кроткога и благога Господа Исуса!

Господо, све се ове чињенице саме сливају у један неодољиво логичан закључак: на Западу нема Цркве, нема Богочовека, зато нема ни правог богочовечанског друштва; друштва, у коме је човек човеку бесмртни брат и вечни сабрат. Хуманистичко хришћанство је у ствари најодлучнији протест и устанак против Богочовека Христа и свих еванђелских, богочовечанских вредности и мерила. Истина, и у овоме провејава омиљена тежња европског човека, да све сведе на човека као на основну вредност и основно мерило. А иза

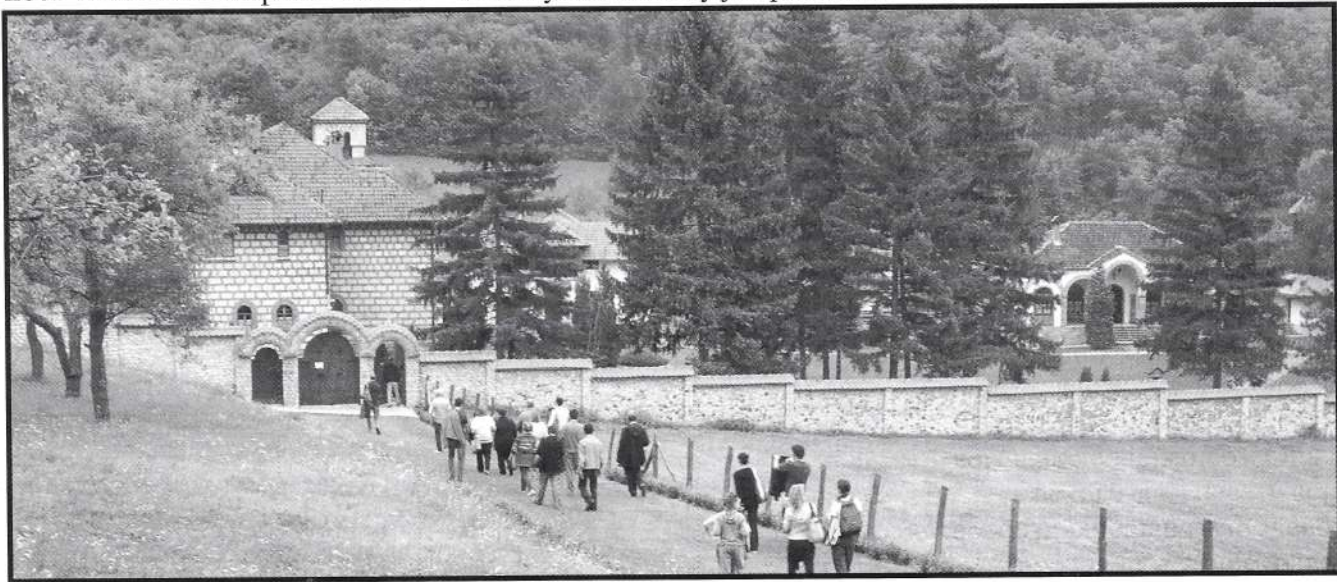
свега тога стоји један идол: Menschliches Allzumenschliches.

Свођењем хришћанства на хуманизам, хришћанство је, нема сумње, упрошћено, али у исто време и - упропашћено. Пошто је извршен "glajhsaltung" хришћанства са хуманизмом, данас се погдеде у Европи помишља на повратак Богочовеку Христу. Поклици појединаца у протестантском свету: Zurück zum Jesus! Back to Jesus! само су немоћни крици у мрклој ноћи хуманистичког Хришћанства, које је напустило богочовечанске вредности и мерила, и сада се гуши у очајању и немоћи. А из дубине векова брује горке речи сетног пророка Божјег Јеремије: "Проклет човек који се узда у човека!" ...

У широкој историској перспективи западњачки догмат о непогрешивости човека није друго до покушај, да се умирући хуманизам оживи и обесмрти. То је последња трансформација и завршна глорификација хуманизма. После рационалистичке просвећености 18. века и кратковидог позитивизма 19. века, европском хуманизму није било остало ништа друго него да се распадне у својој немоћи и у својим противречностима. Али у трагичном моменту религиозни хуманизам му је притекао

у помоћ, и својом догмом у непогрешивости човека, спасао европски хуманизам од немиле смрти. Но и ако догматизиран, западни хришћански хуманизам није могао не задржати у себи све пагубне противречности европског хуманизма, које су једнодушне у једној жељи: у протеривању Богочовека са земље на небо. Јер је хуманизму главно и најглавније, да човек буде највиша вредност и највише мерило. Човек, а не Богочовек.

Господо, по нашем светосавском осећању и сазнању: хришћанство је хришћанство Богочовеком, његовом богочовечанском идеологијом и богочовечанском методиком. То је основна истина на рачун које се не могу правити никакви компромиси. Само као Богочовек, Христос је највиша вредност и највише мерило. Треба бити искрен и доследан до краја: ако Христос није Богочовек, онда је он најбезочнија варалица, јер проглашује себе за Бога и Господа. Али еванђелска историска стварност непобитно показује и доказује да је Исус Христос по свему и свачему савршени Богочовек. Стога се не може бити хришћанин без вере у Христа као Богочовека и у Цркву као Његово Богочовечанско тело, Цркву, у којој је

СВЕТИ СЛОВА ГОРНОКАРЛОВЧКИ

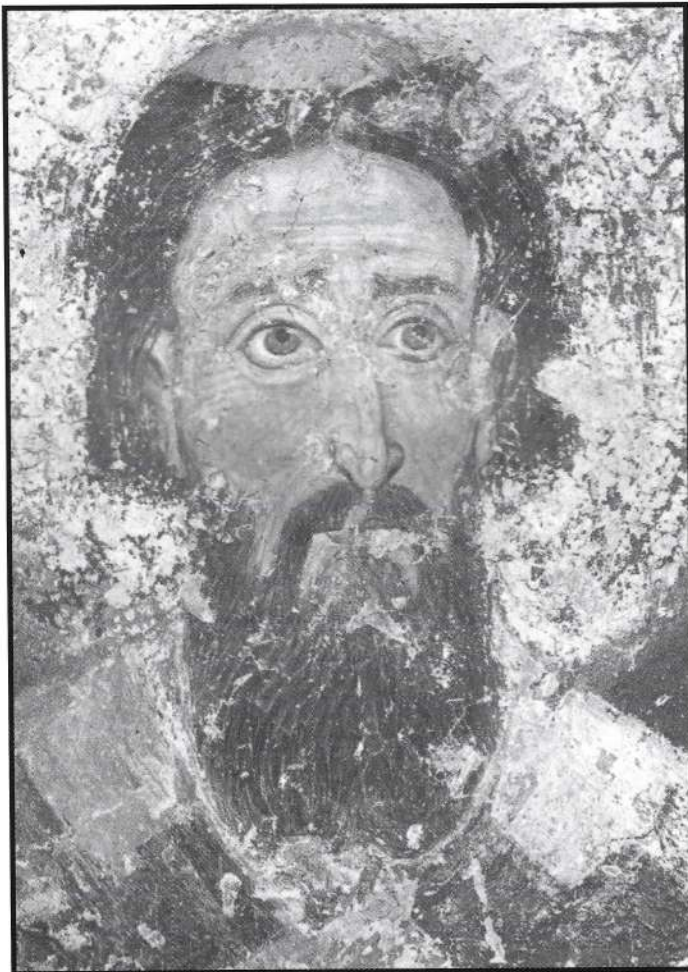
Он оставио сву Чудесну Личност своју. Спасоносна и животворна сила Цркве Христове састоји се у вечноживој и свудаприсутној личности Богочовека. Свако замењивање Богочовека ма каквим човеком, и свако одабирање из хришћанства само онога што се свиђа човековом индивидуалном укусу и разуму, претвара хришћанство у површни и беспомоћни хуманизам.

Изузетна важност хришћанства за род људски састоји се у његовој животворној и неизменљивој боговечности, којом оно осмишљава човечност уопште, преводећи је из таме небића у светлост Свебића. Једино својом богочовечанском силом хришћанство је со земље, со која чува човека да не иструли у греху и злу. Расплине ли се у разне хуманизме, хришћанство обљутави, постане обљутавела со која није ни за шта, осим да се прспе и да је људи покаже.

Свака тежња и покушај да се хришћанство изједначи, "glajhsaltuje" са духом времена, са пролазним покретима и режимима извесних периода историских, одузима хришћанству ону специфичну вредност, која га и чини јединственом богочовечанском религијом у свету. У светосавској философији друштва правило је изнад свих правила ово: не прилагођавати Богочовека Христу духу времена, него дух времена прилагођавати духу Христове вечности, Христове боговечности. Једино тако Црква ће моћи сачувати животворну и неизменљиву личност Богочовека

Христа, и остати Богочовечанско друштво, у коме људи другују и живе помоћу божанске љубави и правде, молитве и поста, кротости и смерности, доброте и мудрости, милости и вере, богољубља и братољубља, и осталих еванђелских врлина.

По светосавској философији живота и света: и човек, и друштво, и народ, и држава имају се прилагођавати Цркви као вечном идеалу, али се Црква нипошто не сме прила-

гођавати њима, и још мање - робовати њима. Народ има праве вредности само у толико уколико живи еванђелским врлинама и оваплоћује у својој историји богочовечанске вредности. Што важи за народ, важи и за државу. Циљ народа као целине, исти је што и циљ појединца: оваплотити у себи еванђелску правду, љубав, светост; постати "свети народ", (I Пет. 2, 9-10; 1. 15-16.) "Божји

народ" који својом историјом објављује божанске вредности и врлине. Свети Немањићи су тако схватили и народ и државу; и на томе неуморно радили најпре они сами, па за њима и са њима и сав српски народ. Свима закон беху еванђелске врлине, свима: и управљачима народним и народу - пише монах Теодосије у Животу Светога Саве.

У томе, у томе је бесмртна слава и непролазна величина Светих Немањића. Без еванђе-

лских врлина, шта је народ? - Поворка ходећих лешева. А држава? - Институција за разарање народне душе и њених вечних вредности. Питам вас: има ли народ - колективну савест, народну савест? а држава - има ли савест? - Свети Немањићи одговарају: и народ има народну савест, и држава има државну савест; то је Црква и њено Еванђеље. Ако ову мисао проширимо и конкретније изразимо, она ће гласити: Савест српског народа су светитељи, на челу са Светим Савом. А та савест нашег народа стално упућује свима Србима у свима вековима једну молбу, један савет, један завет: нека вам

свима, и убогима и богатима, и младима и старима, и писменима и неписменима, и свештеницима и учитељима, и војницима и радницима, и министрима и владикама, закон буду - еванђелске врлине!

Буде ли тако, српски ће народ савладати све смрти у свима световима, и ништа му неће моћи наудити, ништа, ништа, ништа!

Свети Сава и савремена омладина

*И ѿа нам је вера сѣасавала оце; Од многе ѿројасѣи;
ѿа ће исѿи вера, О хвала ѿи Саво! и унуке сѣасѣи.*

Змај Јован Јовановић

Када је отишао из Србије у Свету Гору, Растко Немањић је имао шеснаест година. У Светој Гори је пробавио од своје шеснаесте до тридесет и треће године. Тридесет и три године живота имао је Господ Исус Христос, када је напустио земаљски свет, а своје ученике послао да проповедају нову веру.

Време од шеснаесте до тридесет треће године у животу неког човека, условно речено, време је његове младости и прве полетне и делатне зрелости. Мада није уобичајено, дозвољено је претпоставити да и народи имају своју младост, зрелост и позно доба развоја. Оно, међутим, што је заједничко и поједином човеку, без обзира на његове године живота, као и народима, независно од њихове дужине трајања кроз историју, то је снага и издржљивост њихове вере и смисао трајања. У овој вери садржано је све што је неопходно и појединцу и народу за његово трајање: вредност људског постојања уопште, воља да се живи и траје упркос честом неразумевању спољашњих и унутрашњих збивања, упркос

тешкоћама и препрекама, као свест о потреби сведочења своје вере. Воља за постојањем, међутим, која почива на вери у смисао постојања није нешто што ако смо једном стекли непрестано и даље траје, слично волшебћом мразу који се никад не потроши. Тек у обнављању и поновном дозивању свести једном стечене вере у смисао постојања, личног и народног, ова вера може не само да се одржи, но и да буде освежавана и на нова стварања подстицана.

У светлости оваквих размишљања покушаћемо да сазнамо у каквој вези уопште стоји, или треба да стоји савремена омладина са вером у смисао постојања, као и конкретно, у каквој вези се налази савремена српска омладина према својој великом узору, хришћанском подвижнику, богослову, просветитељу и учитељу, светском путнику и дипломати - светом Сави.

Пошто нисам ни историчар ни теолог, нисам у могућности да прикажем светог Саву било као богословску, или као историјску личност. Много позванији од мене већ су то учили у ближој и даљој прошлости, на релативно задовољавајући, мада различит, некад и противречан начин. Оно што мене може да занима као психолога и психотерапеута, а што ми се чини да може бити значајно у ширим оквирима оваквих размишљања, јесте начин како се учење светог Саве прелама кроз данашњу свест и савест српског народа, нарочито његове омладине. Покушавам да схватим у чему

је данас признање личности и учења светог Саве актуелно, нама данас потребно, не подмећући овој личности и његовом учењу савремене идеје, али и не бежећи од могућности признања да су неке идеје светог Саве вечно актуелне, што значи и за нас данас и овде потребне и подстицајне.

За данашњу омладину на Западу каже се да је безидејна, равнодушна према добру и злу, незаинтересована за религију и политику, опортунистичка, конформистичка и терористичка. Ако би заиста у неким од европских земаља преовлађивао овакав тип омладине, онда би такве земље могле очекивати све најгоре у својој будућности, а то значи, или долазак нових диктатора, упркос стравичном искуству са њима у нашем веку, или би могли да резигнирано одбројавају деценије свога постојања. Не изгледа ми да је духовно стање савремене европске омладине овако црно и песимистичко. А како стоји са савременом југословенском, посебно српском омладином? Немам могућности а ни права да о њој говорим на основу строго научних радова. Оно што се само назире последњих десет, петнаест година и што изгледа да постепено расте јесте буђење интересовања код омладине за све појаве и мисли које имају првенствено духовну вредност. Изневерени у очекивањима примене на делу, неких материјалистичких и атеистичких идеја, које су заносиле од почетка нашег века па све до данас њихове дедове и очеве, млади људи који умеју да виде, размишљају

и осете стварност, природно се окрећу од оваквих идеја оним супротним. И они, као и њихови очеви и мајке некад, имају шеснаест, осамнаест и двадесет година. За многе младе људе и у ранијим вековима, као и данас, бар у условима хришћанске цивилизације, то су преломне године када се стиче сопствени идентитет. Према дефиницији савременог психолога Ерика Ериксона, идентитет је „процес растуће диференцијације који постаје утолико свеобухватнији уколико јединка постаје свеснија ширења круга људи који јој нешто значе, од родитеља до човечанства”.

СТИЦАЊЕ ИДЕНТИТЕТА значи за младог човека утемељивање своје самосталности, зрелости и креативности. Овакав темељ је незамислив без вере у себе, што значи и у неки смисао постојања, у своју улогу у животу али и шире, и у смисао постојања свога народа, као и у задатке који треба да за тај народ млад човек изврши. Није могуће стећи овакав темељ воље за постојањем и постојањем без примера. Поунутривањем идеала из садашњости и прошлости, млад човек почиње да развија у самом себи тај идеал, радећи на његовом остваривању. Постоје позитивни и негативни идеали, сходно људској природи окренутој подједнако добру и злу. Лични идеали из круга породице и шире породичне, а и друштвене средине, иако некад дуготрајни, траже временом, бар код маштовитих и обдаренијих омладинаца, којима су позитивни идеали узор, корекцију и допуну већ постојећег идеала. Овако се постепено, а некад и нагло, снагом доживљаја, стиже до идеала Бога. Према неким савременим психолошким теоријама, свесно тражење и налаже-

ње Бога значи у исто време оживљавање у себи, код свих људи скривеног присуства хомо религиосус-а, као архетипског садржаја колективно несвесног.

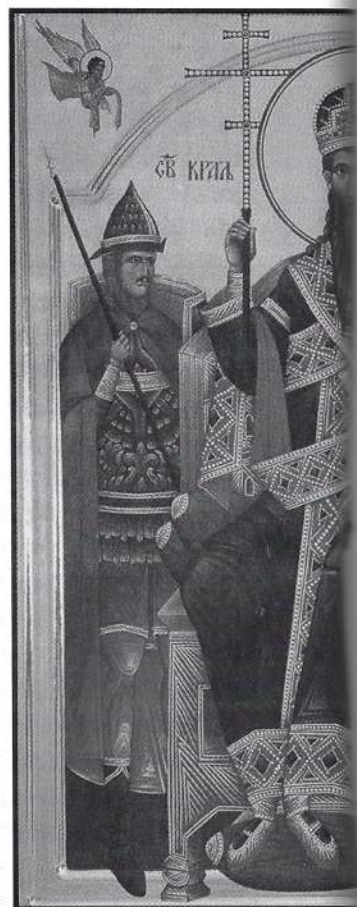
Под претпоставком да се сложимо да је данашњи млад човек у нашој земљи онај који тражи, јер је незадовољан постојећим стањем, да је то његово тражење у првом реду тражење своје духовне оријентације, и на крају, да је ова оријентација религиозне природе, да ли може и шта може да пружи као узорни духовни и практични идеал, лик, личност и дело једног српског савладара и мудрог дипломате, и на крају светитеља - Растка Немањића, светог Саве? Ако будем успео да јасно покажем религиозне, психолошке и националне особине релативно дугог, сложеног и динамичног живота, одговор на постављено питање сам ће се објавити.

Није непознат психологији младалачког доба верски занос, аскетске тежње живљења, жеља за одласком у манастир, једном речи, верско опредељење које онда ставља печат, често на цео живот и развој личности човека. Тако је било некад, када је Растко Немањић имао шеснаест година, али тако је и данас, без обзира на коренито промењену духовну атмосферу и политичке прилике у нашем веку. Неке људске тежње, дубоко укоренење у човековој природи, а једна од таквих тежњи је и суштинска потреба човека да тражи Бога и сједињење са њим, остају непромењене кроз читаву разнолику и противречну историју. У овој сличности или истоветности боготражитељства у човеку како у доба светог Саве, тако и данас, видим пример и узор Растковог пута у Свету Гору за данашњег младог чо-

века који искрено и страсно тражи Бога или кога сам Бог тражи.

Који је други корак младог човека који се осетио позван да свој живот посвети вери и ономе што хришћанска вера од њега тражи да милосрђе и љубав практично примени? Зар то није вишегодишње учвршћивање те вере у себи, њених правила и њених заповести? Седамнаест година било је потребно монаху Сави да проведе у својој школци, у Светој Гори, у Хиландару, са својим православним бисером, учењем православне Цркве о Тројичиној вери и тајни личности Христове кога свети Сава назива „једини драгоцен (бесцени) бисер”, централној тајни хришћанства, домостроју спасења кроз Христово оваплоћење и постајање истинским човеком кроз Његово страдање и васкрсење. У овом Савином подвигу, који је трајао седамнаест година, видим други пример и узор данашњем младом човеку, који тражи да себе учврсти у вери и када не постаје монах. Јер, аскетизам није особина само калуђера за сваки озбиљан и предан рад нарочито код младих људи, неопходно је одрицање, унутарња моћ пажње.

Није могуће, дакле, да млад човек ни данас, као и

раније уосталом, стварно постане од индивидуалисте, најчешће побуњеног и помало анархичног, истинска личност, ако на темељу доброг познавања своје националне прошлости и, наравно, на темељу упознавања хришћанске, православне вере не утврди своје порекло и свој корен, и затим, попут светог Саве, који је у Светој Гори добио православно догматско значење, не почне са утврђивањем те вере у самом себи. Тако се на природно дату, или поново стечену православну веру, која је буквално одржала овај народ у току хиљаду мучних година његовог бивствовања, надовезује лични труд и подвиг, опитно доживљавање начела вере и умних молитава. На овај начин, опет, задовољава се јака потреба младог човека данас да и лично проживи оно што је споља и најпре, апстрактно усвојио. Тако се млади хришћански човек још једном нашао на здравом животном пу-

као Србин, и тек тада и такав могао је постати отворен, доброљубив према свима.

Тридесет и три године, као што смо на почетку рекли, преломне су године у људском животу када се са пуном зрелошћу, одговорношћу и самосвешћу дела у животу, на послу који је човек себи изабрао. Напунивши се Духа Светог и сваколике духовне силе у Хиландару и Карејској испосници, свети Сава није напустио манастирски живот само зато што су гусари све жешће нападали Хиландар у коме су се налазиле мошти његовог оца Стевана Немање, будућег светог Симеона Мироточивог, и што су Латини са својим борбеним духовницима упадали у Свету Гору да атонске монахе нагнају да признају унију, него и зато што је учвршћена хришћанска вера у Сави Немањићу тражила шире поље практичне делатности, на коме би могла да донесе плода. Божидар Ковачевић у своме чланку "Свети Сава између Истока и Запада" добро примећује: „Да је остао у Светој Гори са својих двеста монаха, Сава би се свакако развијао у инспирацијама мистичким. Али због догађаја у Србији и упада Латина у Цариград он је своје духовне очи управљене небесима морао обратити и земљи.”

Заиста, строго мистички пут хришћанског подвизавања, са његовим трајним циљем, преобразитељским, светлосним, сједињеним са Богом, коме је узор представљало Христово Преображење на Таворској гори, као што је то био пут неких византијских мистичара (св. Симеона Новог Теолога, на пример), неких католичких мистичара (св. Јована од Крста) и неких руских "стараца" (св. Серафима Саровског, на пример), срп-

ском православном монаштву једва да је могао бити дат. Бурна и најчешће сурова његова историја на балканском тлу тражила је и од духовних људи практично испуњење световних циљева за добро свога народа и своје Цркве. Тако је то остало и до данашњих дана. Ми се и данас налазимо у сличном духовном, па и световном положају као у време светог Саве; зато мислим да су и данас пред нама исти задаци и исти узор који су нам и онда постављени. Према Латинима опрезни, иако отворени, према разноврсним богумилским варијантама јереси, и у политици и у Цркви, строги и чврсти, према, чини се, вечно завађеном Вукану и Стефану у српском народу милосрдни и мудри. Како је то могуће достићи, питаћете с правом. Равнотежом и ритмом живљења светог Саве.

Човек се као природно биће отвара и затвара, слично цвету у току дана и ноћи. Он је природно интровертован када се повлачи у себе, испитује и преиспитује садржаје свога душевног живота, а природно екстравертован када излази из себе, даје себе другима, чини добра ближњем кроз одрицање, када приноси Богу и људима жртву самилосног срца, јер никакве друге жртве Бог не тражи од човека. У Матејевом Јеванђељу Исус Христос саопштава одсудну поруку својим ученицима: „Идите и научите се шта значи: Милости хоћу, а не жртве”. То је била, после Мојсијевих таблица Закона, једина позитивна револуција која се одиграла у историји.

Тако је чинио свети Сава и тако је он постао и остао све до данашњих дана узор и пример равнотеже и ритма молитве и акције (*vita contemplativa* и *vita activa*, за коју је још знао хришћански средњи век), пре-

давање себе Богу и предавање себе људима, историјски и надисторијски, трансценденцији и иманенцији. Неговањем благотворног ритма созерцативног повлачења у себе, све до исихастичког созерцања у Светој Гори и Студеничкој испосници, и практичног проверавања оваквог свог подвижништва, свети Сава је постигао равнотежу ума и срца која је многи ма недостижна.

Како је свети Сава решавао питање и проблем који нарочито нас православне Србе пали вековима, разбуктавајући свакојаке страсти и у срцу и у уму - питање и проблем нашег односа према Западу и Истоку? Може ли о томе и данас веома актуелном питању да нам помогне свети Сава? Може ли својим примером и узором да помогне нарочито данашњој омладини?

Савремена омладина у нашој земљи, делимично и у читавом свету, лебди у празном простору духовне збуњености и неизвесности, па је склона крајностима: уско националистичкој и синкретистичкој интернационалној, бежећи, према тачним речима Ериха Фрома, од слободе која се, када је једном и била стечена, показала празна и без стварног са-

држаја. Трећа варијанта тражења духовности, доста раширена последње деценије је тзв. приватна религиозност, лишена у основи и правог садржаја и праве форме. Како је свети Сава поступао у сличним ситуацијама у своје доба и како би он данас поступио?

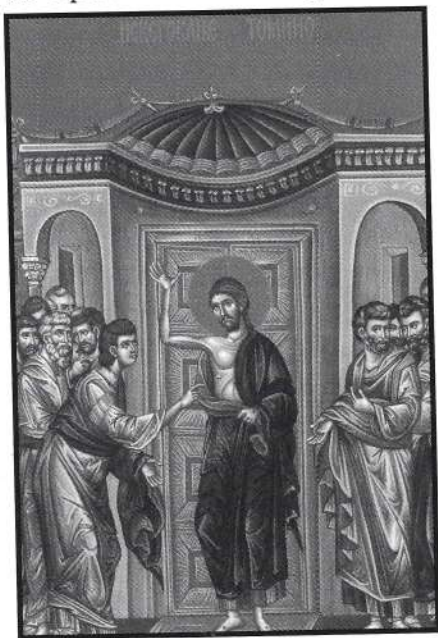
„Како је говорио, тако је и творио”, пише Теодосије за светог Саву. Чинећи дела која му налаже његова вера, свети Сава је ударио темељ не само православној српској Цркви, са њеним свештенством и монаштвом за сва будућа времена, но је својим примером показао на којим је основама створено целокупно хришћанство, као и на којим основама може једино бити грађена свака моралистика, она религиозна, подједнако као и она политичка.

Свети Сава је био свуда омиљен и доносио је радост свима које је посећивао јер је своје монахе овако учио: „Видите, браћо моја, какво дело ви вршите, видите коме сте се уподобили. Видите да прилазите глави сваког добра: љубави. Па што онда тужите и што сте утучени? Зар не разумете да душу своју полажете за многе, као мој Владика Христос, да дате мир браћи вашој? Треба, дакле, да се радујете и да играте.”

Свети Сава одржавао је пријатељске односе са католицима уопште, као и са домаћим католицима. Познато је да је свети Сава одседао у Цариградском манастиру Богородице Евергетисе - Добротворке у Филокалу (у Солуну), чак и када су их држали католички монаси. Уосталом, није непознато да су сви Немањини били у врло добрим односима са католичком црквом. Светог Саву радо су примали и гостили источни патријарси, чак га је султан у Египту лепо

угостио и обезбедио му пратњу кроз своју земљу. Свуда су људи осетили у светом Сави човека добронамерног и богоугодног. Ове врлине Свети Сава је могао да стекне јер се чврсто држао Апостола речи: „Спасава вера која кроз љубав дела”. Нераскидиво и неразделиво јединство праве вере и правог живљења по Богу, према оцу Атанасију Јевтићу (из његовог чланка „Богословље светог Саве”), јединство је Истине и моралног живота, ортодоксије и ортопраксије. Овакво јединство красило је личност светог Саве. И владика Николај Велимировић налази слично објашњење за омиљеност светог Саве и његов успех у међународним односима овим речима: „Као благодатни брат Христа, Сава је прилазио свима крштеним народима као браћи Христовој, а не као странац странцима. Народи су то осећали и зато Саву с љубављу примили, с поштовањем слушали и с тугом испраћали. Он није ходао по свету да прославља српски народ но да прославља Христа, љубав над љубављу. Због тога је свет заволео и њега и његов народ због њега.” Због свега тога не видим бољег узора ни данас, подједнако за младе људе који траже себи „пут, истину и живот”, као и за тзв. одрасле или зреле људе који желе нешто да остваре и за собом оставе.

Строг и одлучан био је свети Сава једино према јеретцима, богумилима и према паганском сујеверју у још недовољно христијанизованом српском народу. Као што нас ислам судбински прати, све од Маричке битке 1371. године до данас, као непрестани „жалац у месо”, опомена и изазов, тако нас све до данас прати богумилство. Јер, богумилство

СВЕТИ САВА ГОРЊОБРАДОВАЧКИ

није овде на Балкану само манихејска дуалистичка јерес, него је оно и стални бунт против Цркве и државе, својине и права, све оно, једном речи, што је у балканским народима анархично и анархоидно.

„Савлађивање анархичних тежњи, то је најдрагоценије политичко наслеђе које је свети Сава Србима оставио”, пише Марко Марковић у својој изврсној студији „Свети Сава, светитељ и просветитељ”. Заиста је тако. Богумилство Срба значи анархичан, претеран индивидуализам, антидржавност, дуалистичку искључивост, фанатизам, гордост. Борба са овим елементима у нама самима траје до данас. Упадљив пораст сваковрсних владжбина, сујеверја и магијских техника у нашем народу последње деценије, делимично је и последица борбене атеизације после Другог светског рата - јер увек када се изгуби једини Бог, људску психу преплављује мноштво лажних богова. Зато се пружа младим духовним људима широко поље делатности, веома слично оној врсти хришћанске делатности светог Саве када се вратио из Свете Горе и постао студенички игуман, касније архиепископ. Иначе, оовремено оживљавање паганских обичаја не само у Југославији, но и у хришћанској Европи и Америци, говори о ширењу секуларизације и опадању праве вере.

У богумилску јерес стављам смело и раније помињано ширење тзв. приватне религије, код нас и у свету. Богумили, као и њихови претходници масалијани и павликијани, стављали су нагласак не само на усамљену, личну молитву, тежећи ванцрквеној индивидуалистичкој и субјективној побожности но и на молитву као једино средство спасења. Данашње бројне мање или

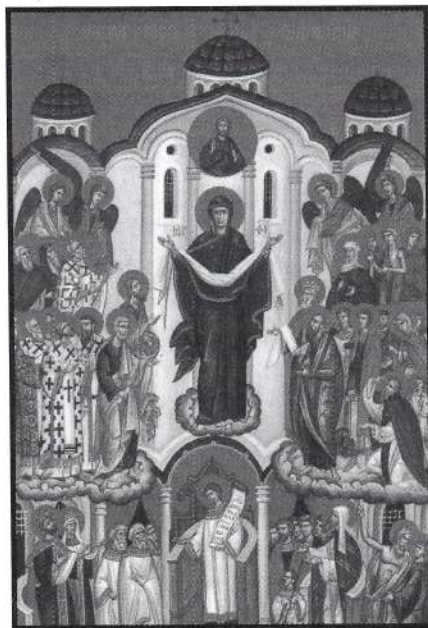
веће хришћанске, хришћанско-индијске секте и друге фантастичне мешавине разноврсних, па и супротних учења, од Кастанединог оживљавања прастарих магијских техника, па до зенбудистичких коана, немају ничег заједничког са саборном, литургијском, али и личном молитвом хришћана, са покајањем и смирењем, као и са осталим светим тајнама Цркве. Господ Исус Христос поручује својим ученицима у Јовановом Јеванђељу: „Останите у мени, а ја ћу у вама. Као што лоза не може рода родити сама од себе ако не остане на чокоту, тако ни ви ако у мени не останете”. У православљу не постоји себични пут само-спасавања, него саборно помагање браћи.

Преводи на српски, народни језик литургије св. Василија Великог и св. Јована Златоустог, божанствених химни за Божић, Васкрс и Духове пружају прилику младим духовним људима данас да први пут упознају до сада скривено а непроцењиво благо дубоко садржајних поетских, философском мудрошћу напојених духовних песама православних служби. Посао који је започео свети Сава својом чувеном беседом у Жичи 1221. године, када је у себи доживљеног Христа јасно показао народу и свештенству, обнављајући веру у српском народу и понављајући истиниту веру православља, тражи данас нове посланике на православној њиви српског народа управо ради обнављања вере православне.

И на крају, осмотримо још једном општу политичку и духовну ситуацију Србије у време светог Саве и данас, не бисмо ли назрели неки мост спасења на овој вечној ветрометини збивања, неку невидљиву нит која нас је спајала, прожимала, а и данас може да

нас споји са личношћу и делом светог Саве. Србија, налазећи се у доба светог Саве између Грка, Латина, и Босне (лоше уређене, без дисциплине, усамљене) била је на природном путу свога црквеног и државног осамостаљивања и довршавања започете христјанизације земље. Дobar део овог обимног и одговорног посла обавио је свети Сава. Али као што се некад вера хришћанска морала свакодневно обнављати, због сталне опасности да се калем вере није довољно примио, тако се и данас мора обнављати и понављати жеља и воља народа да постоји и траје у политичкој и духовној ситуацији готово истоветној оној из доба светог Саве.

Југословенска заједница пружа српској духовној омладини још увек могућност да испуњена Христовим духом и светим Савом почне и доврши дело које јој је, хоћу то да верујем, Божји Промисао одредио још од времена светог Саве: дело стваралачке синтезе Истока и Запада. Мудри људи и народи скупљају мед у своје кошнице са разних страна, претходно одабирајући и разликујући квалитет ливада са којих пчеле скупљају храну.

Једнострано је и води опасним заблудама прецењивање код наших образованих људи, делом и савремене омладине, Истока и потцењивања Запада, мада и обратно. Постало је мода да се о Западу, а међу нашим светом који никад није био у Европи, или је у њој провео неколико дана или недеља, говори све најгоре, као о заједници безбожника и слепих идолопоклоника - Мамоновом царству. Не заборавимо да оваква олака критика долази од људи једне земље која још није искоренила неписменост у народу, нити створила довољно услова за развој цивилизације. О верској неписмености разног порекла да не говоримо. Када се овакви, назови критичари Запада позову и на Достојевског, иронија је потпуна, јер се заборавља колико је Достојевски ценио и волео Европу. Управо хришћанска љубав према Европи дала је за право Достојевском да је критикује. Због тога ми је данас много ближа од наших критизера Запада Татјана Горичева, православна хришћанка која, живећи већ неколико година на Западу, каже: „Сигурна сам да ће и цркви на Западу Дух свети једнога дана јасно и силно показати своје снаге, као што је учинио у Русији”.

Истинска вера данашњег младог човека у Христа, слично вери светог Саве, залога је његове оданости и љубави и своме народу и свима народима. Ако неко мисли да му је пут вере претежак може поћи и обратним путем, путем темељног упознавања прошлости и свога народа и ликова који су осветљавали пут народу, приближавајући га вери и Христу, управо зато што је оно чиме се понајвише можемо поносити у прошлости носило печат Христа који је на почетку наше

историје сав прожео светог Саву. Православље и светосавље, кад год се држало свога праузора, Исуса Христа, никад није било, нити је могло да буде, политичка идеологија, поготово не као фанатизована верска идеологија са жаром мисионарског ширења вере силом, својствена неким периодима западног хришћанства или политичким идеологијама

у нашем веку. Увек, међутим, и у прошлости, и у садашњости, када се напуштао, из ових или оних разлога, праузор понашања, Христос, и светосавље и православље претварало се у идеологију и тада уносило опасан неред у душе људи, као и у њихово понашање. Отуд је отац Јустин Поповић у праву када је, још 1935. године, писао: „Дивно је бити Растков потомак по народности, али је стидно не бити његов потомак по јеванђелском револуционарству”. Млади људи су данас нарочито осетљиви на лепоречивост и верских и политичких предводитеља, што са праксом живљења људи не стоји ни у каквој блиској вези. Али тек када су, и ако су, и сами окушали шта значи спровести у личном животу све оно лепо и племенито што се налази у

основи неке идеје, верске или неке друге природе, постали су реалисти. Млади људи данас и овде, који су прожети Христом нису ни верски ни политички идеолози. Они живе својом вером, јер је тако поступао и свети Сава. Ови млади људи не морају бити монаси, већ могу бити, и већ неки од њих и јесу, научници и уметници, чак и дипломате. Управо по узору светог Саве. Неко ће подсмешљиво приметити: а колики је број омладине која је данас православна и светосавска? Није ли квалитет увек био изнад квантитета, није ли добрих увек било мање од злих, па ипак, није ли свети Сава поручивао: „Јер боље је један да буде који чини вољу Господњу, него множине безаконика”. Зар не преносе и одржавају веру Христову у свету и после две хиљаде година дванаест апостола?

Добро је речено: ако је разорен центар, свака се тачка периферије оглашава средиштем. После свих и слатких и, више, горких искустава која смо до данас имали у нашој историји, не знам који би центар за савремену омладину био поузданији и сигурнији од оног кога је пре седам стотина и педесет година нашао свети Сава: Богочовек Исус Христос и хришћанска вера. Због тога радо завршавам ово размишљање речима којима је свети Сава отпочео своју беседу о правој вери у Жичи, 1221. године, а које ми се чине као да су изговорене за данашње време и за данашњу омладину.

„Браћо и пријатељи и оци чеда богозвана, приклоните богољубива срца ваша да чујете божанске заповести. И чувши ове свете речи ставите их, браћо, у ваша срца и у савести душа ваших и пред очи ума вашег, и разумите их.”

*Влагејша Јеројичић,
Вера и нација, Београд, 2000 г.*

Човјече ужасни се гледајући Крв која обоготворава

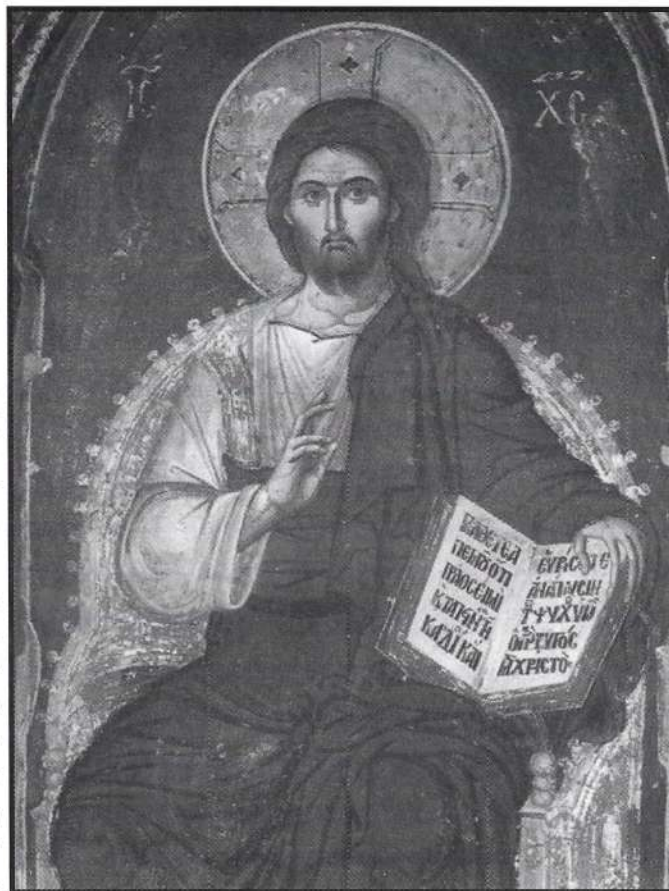
Човјек као круна Божије творевине, створен је из љубави од самога Творца а самим тим и за заједницу и то не за било какву заједницу него за заједницу са самим Њим и другима. Та и таква заједница остварује се у Цркви и нигдје друго и никако друго него кроз свету евхаристију тј. кроз само сједињење с Њим. Литургија се не служи да би ми били њени посматрачи као да смо дошли на некакву позоришну представу, него управо да би смо се ми сјединили са Христом, који је алфа и омега нашега живота и нашега

спасења. Кроз причешће ми заједничаримо са Богом и самим тим постајемо дом Божији, дакле Бог обитава у нама и ми у Њему.

Свету тајну Евхаристије установио је сам Господ Исус Христос на тајној вечери када је рекао: „Узмите једите ово је тело моје“ и за крв: „Пијте из ње сви ово је крв Моја Новог завета која се за вас и за многе излива на отпуштење грехова.“

Господ Исус Христос и прије него што је установио свету Тајну причешћа, рекао је: „Хлеб који ћу Ја дати Тело је Моје, које ћу Ја дати за живот света“ (Јн. 6, 51).

Ово нам јасно указује да је причешће неопходно за свакога, исто онако како су храна и ваздух потребни за физички опстанак, тако су Тело и Крв

потребни за духовни опстанак, што потврђује апостол Павле у својој посланици Солуњанима када каже: „духа не гасите“ (1.Цол. 5,19), и управо тиме наглашава значај причешћа. И сам Господ нам заповеда: „Заиста, заиста вам кажем: ако ко не једе Тела Човечијега и не пије Крви Његове, нема живот у себи“ (Јн. 6, 53)

Сједињење верника на евхаристији јесте заиста реално и заиста истинско и тако ми постајемо сутелесници са Христом. Према речима нашег великог духовника и оца Јустина Поповића: „Примајући Бога у себе ми се обожујемо и обожује нас се ум, душа, срце и воља. Сви ми смо дужни да се што чешће окупљамо на светој евхаристији и да се самим тим што чешће причешћујемо и сједињујемо са Христом, а не

нажалост како то често бива свега пар пута у години.

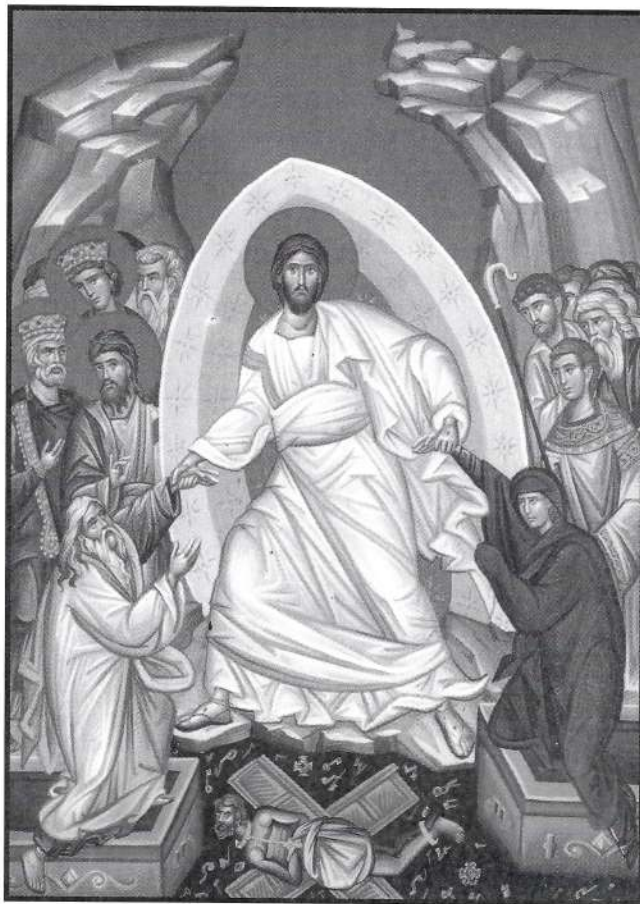
Рани хришћани су свакодневно служили свету литургију и причешћивали се и тако показивали јачину свога духа. Данас је та пракса у већини крајева изгубљена што показује слабост духа. Али то не мора да значи да тако треба да и остане, управо супротно томе треба да се трудимо да обновимо оно што нам је Господ оставио, Њему у спомен. Светом причешћу претходи и припрема којом се ми све више чистимо и

самим тим сређујемо за улазак Бога у нас који од нас то по својој неизмерној љубави и тражи и жели да ми будемо у Њему и он у нама. Кроз причешће ми предукушамо Царство Божије које нам се сад даје и овде на овом свету и то је наша видљива заједница са Христом. О овоме нам најбоље сведочи свети Јован Златоусти у својој деветој молитви пред свето и божанствено и животворно причешће, када каже: „Нисам заслужан, Владару господа да уђеш под кров дома душе моје; али пошто као човекољубив желиш да живиш у мени, усуђујући се приступам“. Тако и ми сами приступимо Божанском Причешћу и молимо те Саздатељу не спали нас грешне. Јер си огањ што спаљује недостојне, него нас очисти од сваке нечистоте.

О избору животног пута

У збирци изабраних повести из живота св. отаца налази се ова особито поучна повест која нас учи којим путем да пођемо у свом животу. "Причао је један старац да је познавао једну врло побожну старицу монахињу, коју је упитао зашто је такав живот изабрала и она му је, уздишући, испричала следеће:

Моји родитељи су умрли још кад сам била дете. Отац је био човек смеран и тихе нарави, али слабог здравља. Много се старао за спасење душе и ретко се виђао са суседима. Када је био здрав, доносио је кући своју скромну зараду, али је већи део свог живота провео патећи се и строго постећи. Толико је био ћутљив, да се могло помислити да је нем. Напротив, мати је живела распутно и непоштено, тако да јој није било равне у целој околини. Била ја брбљива и увек се са неким свађала. Често је проводила време у пијанчењу са најпоқваренијим мушкарцима. Кућевну имовину је просипала и стога су нам недостајала средства са живот, и ако је имање било велико. Толико је злоупотребљавала своје тело, да се ретко ко у нашем селу сачувао од ње чист. Од детињства до старости није боловала, но је увек била здрава. Такав је био живот мојих родитеља. Затим је отац, пошто је се напатио од дуге болести, преминуо. Тек

што је умро, небо се наоблачило, киша је почела падати, муње су севале, грмело је и киша је непрестано падала три дана. Због рђавог времена није могла бити сахрана и људи су климали главом говорећи у чуду: овај је човек без сумње био велики грешник, кад га ни земља неће, али да се леш не би почео распадати у кући и тиме онемогућио становање у њој, сахранише га некако, иако је киша једнако падала. Добивши већу слободу по смрти оца, моја мати се још луђе предала злоупотребљавању тела и учинивши од наше куће јавну кућу, проводила је живот у највећој раскоши и веселу. Када је пак умрла, имала је великолепну сахрану, те је изгледало као да је и лепо време узело учешћа у њеном спроводу.

После њене смрти остала сам као дете, а телесне жеље већ су почеле у мени да се појављују. Једне вечери почела сам размишљати чији живот да узмем као пример за углед, да ли очев, који је живео скромно, тихо и уздржљиво, али је за све време живота патио, боловао и туговао, а када је умро као да га земља није хтела. Да је такав живот био Богу мио, не би се мој отац, који је тако живео, толико намучио и претрпео јада. Боље је живети као што је живела мати, рекла сам у мислима, предати се задовољствима,

раскоши и телесном сладострашћу. Мати није пропустила ниједно неваљало дело, сав живот је провела у пијанству, користећи се здрављем и срећом. Шта, дакле? Треба да живим као што је мајка живела? Боље је веровати својим очима и ономе што је очигледно, боље је свачим се наслађивати, него веровати у оно што се не види и одрицати се од свега. Када сам ја, проклета, у својој души пристала да изаберем живот своје мајке, настала је ноћ и ја сам заспала. У сну ми се јавио и стао преда мном неки човек, велики и страшан, који ме је гледао са гњевом и строго упитао: Кажи ми шта си премишљала у себи? Уплашена, нисам смела ни да га погледам, а он је још јачим погледом поновио свој захтев, да кажем какав ми се живот допао. Изгу-

бивши се од страха и заборавивши све своје мисли, рекла сам да нисам ништа мислила. Тада ми је казао све што сам тајно премишљала. Немајући куда почела сам да га молим за опроштај и објаснила сам узрок, због чега сам тако мислила. Тада ми је рекао: Хајде да видиш и оца и мајку, па онда да изабереш живот по својој жељи! Рекавши то ухватио ме је за руку и повео. Довео ме је у једно велико поље, чија се лепота не може описати, где је било много вртова са свакојаким родним дрвећем и увео ме је у њих. Тамо ме је сусрео отац, загрлио и пољубио, тепајући ми: ћерко моја! Загрлила сам такође и ја њега и замолрила га да ми дозволи да останем с њим, али ми он одговори: сада је то немогуће, него ако поћеш мојим стопама, доћићеш овамо после кратког времена. Наставила сам са мољаканјем да ме остави код себе, али онај који ме је тамо довео поново ме је ухватио за руку и рекао: хајде да ти покажем и твоју мајку да је видиш где гори у ватри, да би знала по чи-

јем начину живљења да удесиш свој живот. Тада ме је довео у једно мрачно и смрадно место, откуда се чуо шкргут зуба и јауци, и показао ми је пећ, у којој је горела велика ватра од растопљене смоле. На улазу у њу стајала су нека чудовишта. Погледала сам у њну унутрашњост и опазила своју матер. Она је била у ватри до гуше, шкргутала је зубима (од злобе), а ватра је око ње пламтела и тежак смрад се ширио од црва који не умире. Угледавши ме, узвикнула је плачући из гласа: ћерко моја јаох мени, ове муке трпим због мојих злих дела. Исмевала сам уздржљивост и друге врлине, мислила сам да се мој живот у сладострашћу и разврату никад неће завршити, пијанство и преједање нисам сматрала за грех и, ето, кажњена сам у паклу, који сам заслужила. За кратковремено грешно наслађивање и за ништавно весеље сада се мучим у страшним мукама. То ми је плата за презирање Бога. Постигле су ме многе бесконачне невоље. Сада је време помоћи и сада се

сети да сам те својим грудима одојила. Сада ми врати добром, ако сам ти некад нешто добро дала! Сажали се нада мношћем, ћерко моја, јер ме овај огањ пече, али не спаљује. Сажали се нада мношћем, јер ме очајање једе и повећава муку. Умилостиви се, дај ми руку и изведи ме одавде.

Када сам одговорила да не могу то учинити, јер се бојим оних чудовишта, опет, је почела запомагати: Помози ми, ћерко моја, не презри плач своје рођене мајке, сети се болова које сам поднела у твом рођењу и не презри ме, да не пропаднем у пакленом огњу! Њени јауци су и мени натерали сузе и ја сам почела јаукати и плакати. Ти јауци и плач пробудили су оне који су били самном у кући. Они су упалили лампу и питали ме зашто сам тако јако плакала, а ја сам им испричала своје виђење. Тада сам се одлучила да изаберам живот мог оца, пошто сам се, по милосрђу Божјем, уверила да све оне који проводе грешан и порочан живот очекују вечне муке.

Максимилијан Хајдин (1932-1936)

Епископ Максимилијан рођен је у Новом Саду 21. августа 1879. Отац му је био родом из Гомирја, село Хајдини, па је млад отишао у Нови Сад а потом у Београд. У Београду владика Максимилијан завршава и основну школу. Велику гимназију завршио је у Сремским Карловцима а правни факултет у Загребу гдје је промовиран за доктора права. Године 1906. прима монаштво и свршава богословију у Сремским Карловцима. По завршетку богословије прелази у црквену службу и добива мјесто подбиљежника у митрополији. 1928. изабран је за

епископа далматинског гдје је остао три године. 1931. премјештен је за епископа горњокарловачког.

Као добар правник владика Максимилијан добро је разумјевао проблеме црквене организације. Иако је кратко вријеме провео као епископ горњокарловачки, успио је да обиђе цијелу Епархију. Под његовим надзором чувена плашчанска архива сређена је по свим архивским прописима. Учествовао је у доношењу нових црквених закона. Умро је у Београду, гдје је боравио као члан Светог Архијерејског Синода, 25. фебруара 1936.

године. Био је сахрањен у новој крипти плашчанске катедрале, али за вријеме рата његов гроб је отворен и оскрнављен, а остаци су пренесени на плашчанско гробље.

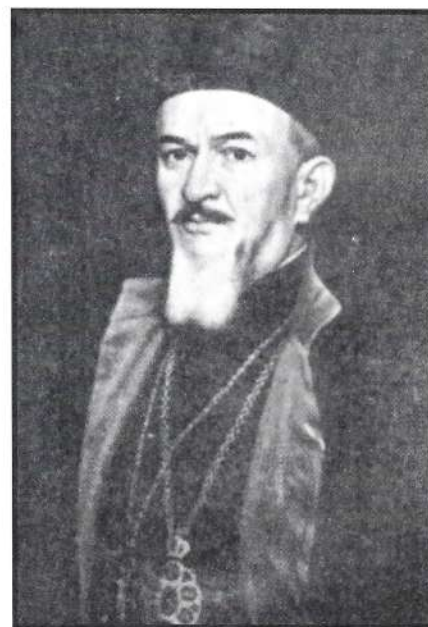
Св. Сава горњокарловачки Сава Трлајић (1938-1941)

Сава Трлајић – мирско му је име било Светозар – рођен је у Молу у Бачкој 19. јула 1884. године. Основну школу свршио је у Молу а класичну гимназију и богословију у Сремским Карловцима. Правни факултет завршио је у Београду. Студијски испит полагао је на правном факултету у Загребу.

Рукоположен је 1909. и постављен за парохијског свештника у Башаиду, Епархија темишварска. Почетком 1927. изабран је за референта, а одмах затим и секретара Светог Архијерејског Синода. Као удов свештеник замонашен је 27. октобра 1929. Исте године прима управу манастира Крушедола. Хиротонисан је за викарног епископа сремског

30. септембра 1934. Године 1938. изабран је за епископа горњокарловачког. Свечено је устоличен у Плашком 4. септембра исте године.

Владика Сава дочекује у Плашком почетак Другог свјетског рата. Италијанска окупацијска команда нуди му превоз до Београда, али понуду одбија и досљедан својој архијерејској заклетви, остаје са својом паством и свештенством. Достојанствено и у најлијепшем смислу архијерејски сносио је је сва понижавања која су му причињавала усташке власти. Са својим многобројним свештеницима и вјерницима одведен је из Плашког у Госпић, гдје му се губи сваки траг, На овај његов крсни пут

до кућних врата испратила га је од старости и бола оронула мајка Јелисавета, рођена Каракашевић. Она је умрла за вријеме окупације у Србији, прихваћена од Српске православне цркве, као и десетине избјеглих свештеника и свештеничке сирочади.

Кроз Епархију горњокарловачку - сликом и речју

Преузето са интернетске странице Епархије горњокарловачке

Храмовна слава у Горњем Јаворњу

На празник Свете Петке 27. октобра 2007 године у храму у Горњем Јаворњу свечано је прослављена храмовна слава. Свету

Архијерејску Литургију служио је Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки г.г. Герасим уз салсујење протојереја Радослава Анђелића и јереја Николе Малобабића. После заамвоне молитве извршено је резање славског колача и освећење славског жита а након тога и свечана литија. Овом приликом у саставу Литургије крштене су три особе.

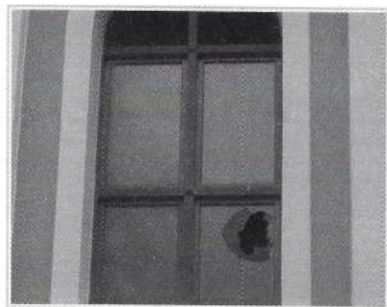

Литургији је присуствовао већи број верника, међу којима и представници градске власти и јавног и културног живота Двора на Уни. По завршеној Литургији, месни одбор из Горњег Јаворња у сарадњи са Црквеним одбором, за све присутне је приредио трпезу љубави.

27. октобар 2007 год.

Коме смејта храм у Карловцу

У ноћи с петка на суботу (између 30. новембра и 01. децембра) ове године на храму Светог Николаја Мирликијског Чудотворца у Карловцу, разбијено је стакло на прозору изнад улазних врата на pročелу храма. Данас ујутро карловачки свештеници су приметили да је на храму разбијено прозорско стакло, те су о овом одмах обавестили полицију, која је убрзо дошла на увиђај. Засад непознати починиоци (вероватно је да, никад неће

ни бити пронађени, а ако их се и пронађе онда су или пијани или малоумни или малолетни) са по прилично великим комадом бетона, који се ту нашао после обнове храма, разбили прозорско стакло. У току полицијског очевида уследила су питања: Које је вредности стакло? Да ли сумњамо на некога? Када су задњи пут стакла виђена неоштећена? Није стакло велика вредност. Штета је у другом смислу велика. Нико од делатника јавне службе није упитао како да то спречимо? Очекивати је да ће се исто (не)дело опет поновити, јер јавности су познате претње: „Само ви градите ми ћемо је опет срушити“.

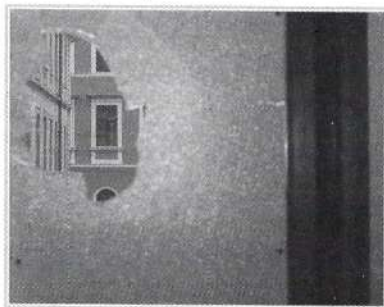
Недавно је, у десетом месе-

цу на овом сајту била објављена вест да постоје претње да ће храм бити опет миниран. Нико те претње чини ми се није узео за озбиљно. Али зато су поједини новинари

направили хајку на Јерархију, која је дала у јавност да такве претње постоје.

Заборављамо да је почетком рата православни храм Светог Николаја у Карловцу миниран, а не дуго после минирања храма, на бадњи дан минирана је и епархијска зграда, која још стоји у рушевном стању у Радићевој улици. Није нам познато да је због таквог безобзирног уништавања туђе имовине ико изведен пред лице правде. Из тог разлога за очекивати је да се слично понови, пошто за претходно нико није кажњен. Или пак, хрватски порезни обвезници имају вишак новца за обнову још који пут беспотребно

уништеног објекта? Па се питамо коме то смета православни храм у Карловцу?

31/01. децембар 2007 год.

Нова демократија

У ноћи с недеље на понедељак (02/03. децембра 2007 год.), непознати починиоци су (ако их се пронађе, случајно, онда су или пијани или маломумни или малолетни) из поз-

натих разлога, а то је мржња према Србима и свему што је српско, графитима исписали зидове православног храма Светог Николе у Пули. Ове слике графита говоре сву мржњу, нетрпељивост и освету (као да су мало злочина чинили) према другом народу. Узнемирујући догађај пријављен је полицији, те су последице обављеног очевиди, графити уклоњени.

Иначе Црква Светог Николе у Пули је заштићени споменик Културе Републике Хрватске и датира из раног 6. вијека. Црква је неколико пута била обијана, а важно је споменути и крађу која се десила 1991. године, када је из Цркве однесен велики број икона, како са иконостаса тако и из самог храма, непроцјењиве вриједности, које нису никада пронађене као ни починиоци како тада тако и данас.

По ко зна који пут се питамо, коме то Православне

Светиње сметају, пошто се тако опходе према њима? У ког Бога вјерују ови трагични људи, који су способни на освету и бесконачну мржњу?

02/03. децембар 2007. гођ

Реконструкција крова цркве Св.Спиридона у Пероју

У петак 07. децембра ове године, по благослову Његовог Преосвештенства Епископа горњокарловачког Г. Герасима, почели су радови на реконструкцији крова храма Светог Спиридона у Пероју и једним делом, капеле Покрова Пресвете Богородице која се налази уз

поменућу цркву. За овај заиста велики финансијски пројекат за нашу парохију, заслужан је Град Водњан, односно Градско Поглаварство Града Водњана, који је ове године, као и предходних година великодушно помагао рад наше парохије, а који ће ове године у потпуности финансирати радове који се имају извести на реконструкцији крова цркве и капеле.

Радови на реконструкцији крова обухватају комплетну замену кровне конструкције, која је са једне стране цркве у потпуности дотрајала, заједно са лимаријом, изузимајући носиве греде које су још увијек у добром стању, а ако нас време послужи радови би требали бити завршени до славе

храма 25. децембра. Треба поменути да је унутрашњост цркве Светог Спиридона у Пероју прошле године и дијелом ове године, залагањем и заједничким радом верника и свештеника у пот-

пуности обновљена, те су ови радови само наставак обнове храма Светог Спиридона.

За следећу годину ако Бог да, наставит ћемо са радовима, у којима се планира реконструкција и заштита зидова цркве Светог Спиридона и капеле Покрова Пресвете Богородице, те на самој крају постављање фасаде на саму цркву и капелу.

Овом приликом захваљујемо се Градском Поглаварству Града Водњана, на заиста несебичној помоћи, и наравно свима онима који су на било који начин помогли у обнови цркве у Пероју, а свакако и цркве Светог Николе у Пули, дајући наду свима онима који живе на овим просторима, да ће ако Бог да обнављајући материјално и помагајући своју цркву, помоћи самим тим и духовној обнови у обновљеним храмовима у парохији пулској и перојској.

07. децембар 2007 гођ.

Храмовна слава храма Св. оца Николаја у Карловцу

У непуној цркви Светог оца Николаја мирликијског у Карловцу, свечано је прослављен празник Светог Николаја (19.12. 2007 год.), који је уједно и храмовна

слава овог храма. Свету Архијерејску Литургију служио је Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки Г.Г. Герасим уз саслужење карловачких свештеника: протојереја-ставрофора Душка Спасојевића и јереја Славише Симаковића, те јеромонаха Наума – сабрата манастира Богородице Тројеручице у Доњем Будачком. После заамвоне молитве Епископ Герасим је извршио резање славског колача и освећење

славског жита, а у окретању славског колача учествовао је и велики број верника који су изговарајући потврдне речи: "И јест и будет", потврдили своју веру и јединство са својом Светом црквом. По завршеној Литургији Епископ Герасим се обратио карловачким верницима и честитао им храмовну славу.

У својој беседи Епископ је напоменуо да се грађевински радови приводе крају, те да предстоји унутрашње уређење храма које би се требало довршити крајем наредне године.

Храм Светог оца Николаја миниран је и у потпуности срушен 1991. године. Након низа година небриге, овај незаобилазни бисер и знак препознатљивости града Карловца поново сја, мада још увек не у свом пуном сјају. Радови на вањском уређењу храма су приведени крају, али да би овај светионик православља био доведен до свог пуног сјаја, онакав каквим га се сјећају многи православни верници са овог подручја, требати ће уложити још много труда.

19. децембар 2007 год.

Рођење Христово – Божих у Тројеручици

Уочи празника Рођења Христовог у манастиру Пресвете Богородице Тројеручице, недалеко од Карловца, служено је вечерње богослужење. По завршетку вечерњег, најмлађима су подјељени пакетићи после чега је извршено налагање бадњака. У наставку вечери присутне су својим играма и пјесмама, забавили чланови СКД Просвјета - Пододбор Крњак и послужени су кувано вино и ракија.

Свечано бденије и Божићна Литургија служена је у поноћ, у Богородичином манастиру у Доњем Будачком. Свету Архијерејску Литургију служио је Епископ горњокарловачки г.г. Герасим уз саслужење јеромонаха Наума и јереја Славише Симаковића. Након Литургије, прочитана је посланица Његове Светости

Патријарха српског г.г. Павла, после чега се присутнима обратио и Преосвештени владика Герасим и честитао

овај и празнике који претходе. После свете Литургије за присутне је приређено послужење у манастирском конаку.

07. јануар 2008 год.

Архијерејска литургија у Ријеци

На празник Обрезања Господњег и на дан Св. Василија Великог, Његово Преосвештенство епископ горњокарловачки г.г. Герасим, служио је свету архијерејску Литургију у Ријеци уз саслужење свештеника и монаштва наше епархије. У својој бесједи вернима, владика је нагласио значај овога празника рекавши: „У осми дан по своме Рођењу Господ Исус Христос је по старозаветном закону обрзан чиме је потврдио то да, није дошао да укине законе, него да их испуни, како и Сам каже“. Управо угледајући се на овај Његов пример и ми треба духовно да се обрезајемо, тј. да одбацујемо све оно што нас спутава на нашем путу у Царство Небеско. Владика је присутнима такође пожелео сретну, и Богом благословену нову 2008. годину. Након литургије епископ г.г. Герасим посјетио је Србе затворенике у ријечком затвору.

14. јануара 2007 год.

Епархија горњокарловачка

Његово Преосвешћенство Епископ горњокарловачки Г.Г. Герасим

Славе Раичкај 1447000 Карловац

Тел: 047/ 642 531

Факс: 047/642 532

episkop@eparhija-gornjokarlovacka.hr

eparhija@eparhija-gornjokarlovacka.hr

kabinet@eparhija-gornjokarlovacka.hr

euo@eparhija-gornjokarlovacka.hr

**Архијериски намјесник њашичански
јројојереј-сјаврофор Мићо Косић**

**Архијериски намјесник карловачки
јројојереј-сјаврофор Душко Сјасојевић**

**СПЦО У РИЈЕЦИ
јројојереј-сјаврофор Мићо Косић**

Ивана Зајца 24/І; 51 000 Ријека

Тел: 051/335 399; Факс: 051/324 160;

Моб: 091/514 82 50

E-mail:

spco-na-rijeci@ri.t-com.hr

јереј Марко Ђурић

Ивана Зајца 24/ІІІ; 51 000 Ријека

Тел: 051/319 064; Моб: 098/520 711

**СПЦО У ГРАЧАЦУ
јереј Душан Лујић**

К. Степинца 82; 23 440 Грачац

Тел: 023/7890 864 Факс: 023/7890 865

Моб: 098/18 01 888

**СПЦО У ПЛАШКОМ
јереј Слађан Никич**

др. Фрање Туђмана 5; 53 220 Оточац

Тел: 053/771 285; Моб: 098/ 900 21 71

**СПЦО У ОТОЧЦУ
јереј Слађан Никич**

др. Фрање Туђмана 5; 53 220 Оточац

Тел: 053/771 285;

Моб: 098/ 900 21 71

**СПЦО У ДРЕЖНИЦИ
јројојереј Милош Орел**

Центар бб; 47 313 Дрежница

Тел: 047/566 179 Факс: 047/566 351

Моб: 098/181 78 44

**СПЦО У ОГУЛИНУ
јереј Милан Симић**

Б. Франкопана 16; 47 300 Огулин

Тел: 047/532 475

Моб: 098/ 13 00 531

**СПЦО У СРПСКИМ МОРАВИЦАМА
јројојереј-сјав. Јеленко Сјојановић**

Докмановићи 10; 51 325 Моравице

Тел/Факс: 051/877 137

Моб: 098/801 051

СПЦО У ПУЛИ

јереј Горан Пејковић

Перој 19; 52 212 Фажана

Тел/Фак: 052/520 654 Моб: 098/979 30 38

**СПЦО У ДОЊЕМ ЛАПЦУ
јереј Предраг Панићелић**

М. Тита 13; 53 250 Доњи Лапац

Тел: 053/765 154

Моб: 099/ 596 25 69

**СПЦО У КОРЕНИЦИ
јројојереј Далибор Танасић**

ІХ гард. бригаде 26; 53 230 Кореница

Тел: 053/756 367 Моб: 091/56 56 954

**СПЦО У КОСТАЈНИЦИ
јереј Никола Малобабић**

Д. Трстењака 5; 44 430 Костајница

Тел: 098/682 978

Моб: 095/806 18 38

**МАНАСТИР ГОМИРЈЕ
иђуман Михаило (Вукчевић)**

Рибњак 23; 51 327 Гомирје

Тел/Факс: 051/87 81 88

Моб: 091/ 78 14 314

**ЧАСОПИС
"Свети Сава горњокарловачки"**

E-mail:

glasnik@eparhija-gornjokarlovacka.hr

Web stranica

www.eparhija-gornjokarlovacka.hr

**СПЦО У КАРЛОВЦУ
јројојереј-сјав. Душко Сјасојевић**

Ц. Медовића 11; 47 000 Карловац

Тел/Факс: 047/411 506

Моб: 098/18 20 770

E-mail:

spco-karlovac@eparhija-gornjokarlovacka.hr

јереј Славиша Симаковић

Т. Ујевића 5/ІV; 47 000 Карловац

Тел: 047/417 018 Моб: 098/188 26 48

**СПЦО У КОЛАРИЋУ
јројојереј Мирослав Бабић**

Коларић 67; 47 220 Војнић

Тел/Факс: 047/883 519

Моб: 091/590 62 02

**СПЦО У ТОПУСКОМ
јереј Миле Ристић**

Пр. Драшковића 2/а; 44 415 Топуско

Тел: 044/733 329 Моб: 091/585 05 46

**СПЦО У ПЕТРИЊИ
јереј Славко Шарац**

В. Назора 13; 44 250 Петриња

Тел/Факс: 044/813 419

Моб: 091/560 92 79

**СПЦО У ДВОРУ
јројојереј Радослав Анђелић**

М. Блажевића Чађе 46; 44440 Двор

Тел/Факс: 044/871 811

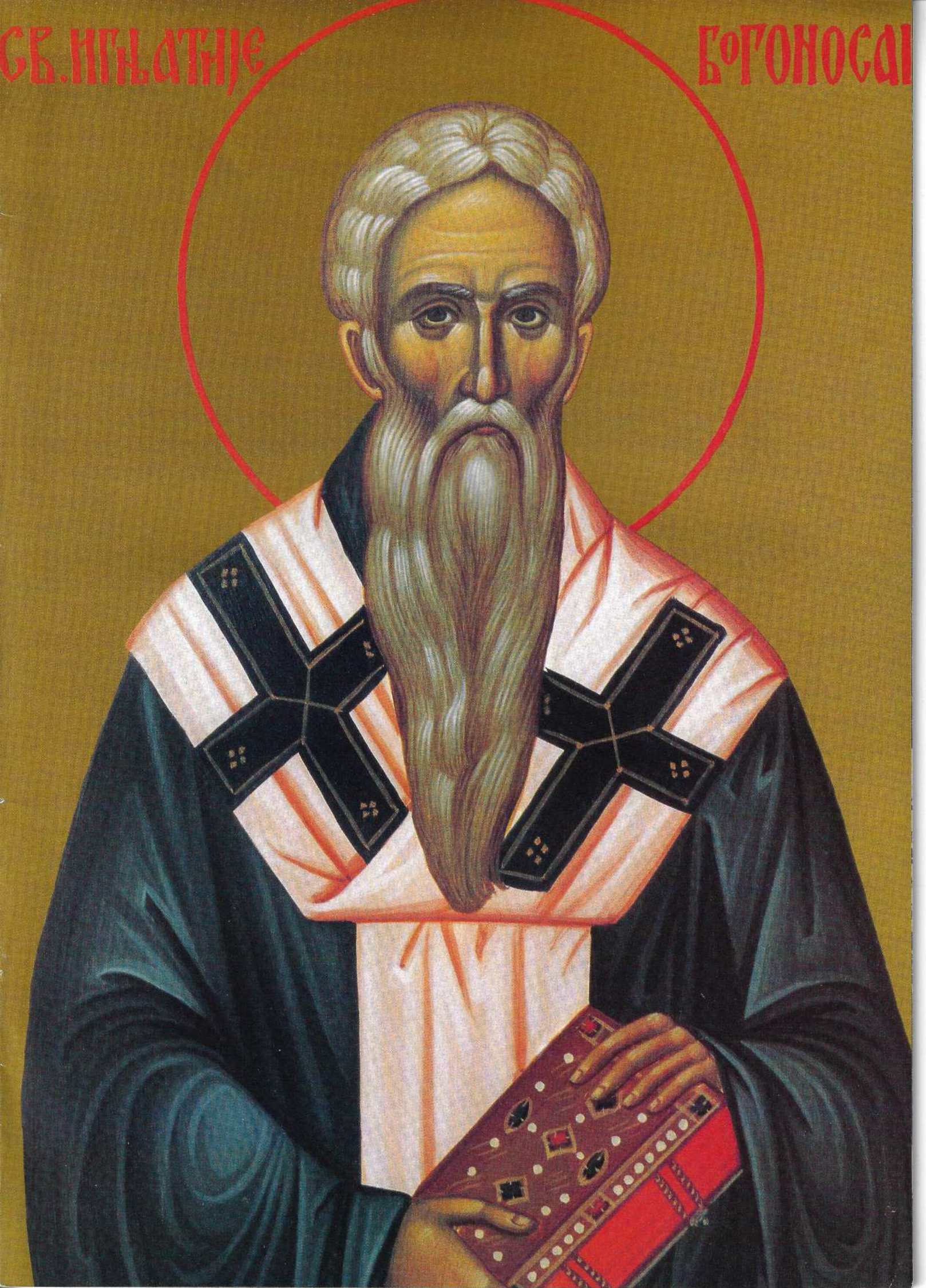
Моб: 098/563-613

**СПЦО У ГЛИНИ
јереј Слободан Дракулић**

Хрватска 20; 44400 Глина

Тел/Факс: 044/880 615

Моб: 098/977 17 32

СВ. ИГНАТИЈЕ

БОГОНОСА

СВ.

ЦАР ЛАЗАР

